

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta. Samalla kumottaisiin päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta annettu laki. Esityksessä tarkoitettulla tuella korvattaisiin päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia laissa määritellyille toimialoille. Maksettavan tuen suuruus riippuisi muun muassa päästöoikeuden hinnasta sekä toiminnanharjoittajan sähkönkulutuksesta tai tuotannon määrästä. Lain tavoitteena on turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä ja ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Tuen käytölle asetettaisiin ehtoja, joita tukea saavan toiminnanharjoittajan tulisi noudattaa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan kesällä 2022. Lain voimaantulo edellyttää, että Euroopan unionin komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvän valtioneuvoston päätöksen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö	5
2.2 EU:n valtioneuvoston päätökset	6
2.3 Kansallisen nykytilan arviointi	7
2.3.1 Päästökaupan kustannus sähkön hinnassa	7
2.3.2 Kompensaatiotuki	7
2.4 Kilpailijamaiden nykytila	9
2.5 Päästökaupan huutokauppatulot.....	9
3 Tavoitteet	9
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	10
4.1.1 Johdanto	10
4.1.2 Edellytykset sähköistämistuen myöntämiselle.....	10
4.1.3 Myönnettävä sähköistämistuen määrä	11
4.1.4 Tuen käytölle asetettava ehto	12
4.1.5 Viranomais tehtävät ja valvonta	12
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	13
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	13
4.2.2 Ympäristövaikutukset	18
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	20
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	20
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	22
6 Lausuntopalaute.....	22
6.1 Lausuntopyyntöön saadut vastaukset.....	22
6.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto	23
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	24
8 Lakia alemman asteinen sääntely	38
9 Voimaantulo	38
10 Suhde muihin esityksiin.....	38
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	38
LAKIEHDOTUS	41
Laki energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta	41
LIITE 1	49
TUKEEN OIKEUTETUT MERKITTÄVÄLLE HIILIVUODON RISKILLE ALTTIIT TOIMIALAT JA TOIMIALAN OSAT	49
LIITE 2	50
SÄHKÖNKULUTUKSEN TEHOKKUUDEN VERTAILUARVOT TIETYILLE TUOTTEILLE, JOTKA KUULUVAT LIITTEESSÄ 1 ESITETTYIHIN NACE- KOODEIHIN	50
LIITE 3	57

HE 36/2022 vp

SÄHKÖNKULUTUKSEN TEHOKKUUDEN VERTAILUARVOJEN MÄÄRITTÄMINEN
TUOTTEILLE, JOILLE ON VAHVISTETTU SÄHKÖN JA POLTTOAINEEN
VAIHDETTAVUUS 57
ASETUSLUONNOS 58
    Valtioneuvoston asetus energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta 58

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan unionin päästökauppajärjestelmästä säädetään kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/87/EY, (jäljempänä *päästökauppadirektiivi*).

Päästökaupalla pyritään EU:ssa yhteisesti vähentämään ilmastonmuutosta aiheuttavia kasvihuonekaasupäästöjä kustannustehokkaasti. Päästökauppajärjestelmässä kasvihuonekaasupäästöille muodostuu hinta, joka aiheuttaa suoria kustannuksia päästökaupan piiriin kuuluville toimijoille. Päästökauppa aiheuttaa myös välillisiä kustannuksia, kun päästökaupan kustannus siirtyy kulutetun sähkön hintaan. Tämä kustannus on erityisen merkittävä paljon sähköä käyttävillä, vientintensiivisillä teollisuuden aloilla. Niin kauan, kuin näiden toimijoiden globaaleihin kilpailijoihin ei kohdistu vastaavaa kustannusrasitusta on mahdollista, että välilliset kustannukset lisäävät niin sanottua hiilivuotoriskiä. Hiilivuodolla tarkoitetaan mahdollista kasvihuonekaasujen maailmanlaajuista kokonaispäästöjen lisääntymistä, kun yritykset siirtävät tai perustavat tuotantoa Euroopan unionin ulkopuolelle, koska ne eivät pysty siirtämään EU:n päästökauppajärjestelmästä aiheutuvia kustannuksia asiakkailleen ilman markkinaosuuden merkittävää vähentymistä.

Päästökauppadirektiivissä hiilivuotoriski on huomioitu kahdella eri tavalla. Päästökaupasta suoraan aiheutuvia kustannuksia korvataan EU-tasolla harmonisoitujen ilmaisjakosääntöjen mukaisesti erikseen määritellyille päästökauppaan kuuluville toimialoille myöntämällä niille päästöoikeuksia maksutta. Päästökaupasta välillisesti aiheutuvia kustannuksia tulisi päästökauppadirektiivin mukaisesti korvata kansallisesti käyttöön otettavien taloudellisten toimenpiteiden kautta. Komissio on 21.9.2020 antanut tiedonannon suuntaviivoista 2020/C 317/04, koskien tiettyjä päästökauppaan liittyviä valtiontukitoimenpiteitä vuoden 2021 jälkeen (jäljempänä *valtiontukisuuntaviivat*). Näissä suuntaviivoissa komissio vahvistaa edellytykset, joiden täyttyessä unionin päästökauppajärjestelmään liittyviä tukitoimenpiteitä voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvina perussopimuksen (jäljempänä *SEUT*) 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Suuntaviivoissa vahvistettuja periaatteita sovelletaan päästökauppadirektiivissä säädettyihin taloudellisiin toimenpiteisiin, joilla jäsenmaiden tulisi korvata välillisiä kustannuksia.

Marinin hallitus sopi syksyllä 2020 käydyissä budjettineuvotteluissa energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen käyttöönotosta. Tuki kannustaa entistä tehokkaammin hiilineutraaliin tuotantoon, energiaintensiivisten yritysten sähköistämiseen ja huomioi kustannuskilpailukyvyyn. Sähköistämistuki valmistellaan vuosille 2021–2025 ja se valmistellaan päivitettyjen valtiontukisuuntaviivojen mukaisena tukena. Kevään 2021 puoliväliriihessä Marinin hallitus sopi sähköistämistukeen liittyvistä tarkennuksista. Hallitus linjasi, että välillisistä kustannuksista korvataan tuen saajille vuosittain 25 prosenttia, kuitenkin siten, ettei tukijärjestelmän vuotuinen kustannus saa ylittää 150 miljoonaa euroa. Hallitus myös sopi tuen käytölle asetettavista ehdoista sekä niiden toteutuksen aikataulusta.

Tukijärjestelmän käyttöönotto edellyttää, että Euroopan komissio on hyväksynyt sen.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Energiaviraston kanssa. Lakiehdotusta on käsitelty vuosina 2020-2022 työ- ja elinkeinoministeriön vetämässä päästökauppalakityöryhmässä, jossa ovat edustettuina päästökaupan keskeiset viranomaiset, teollisuuden toimialat, ja muut sidosryhmät.

Työ- ja elinkeinoministeriö teetti vuonna 2021 AFRY Management Consulting Oy:lla selvityksen valtiontukisuuntaviivojen mukaisen tuen toteuttamisesta Suomessa. Selvityksen avulla on mahdollista tehdä laskennallisia arvioita sähköistämistuen vaikutuksista sekä kansallisen tuen käytölle asetettavan ehdon vaikutuksista.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM004:00/2021.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö

Hiilidioksidipäästöjen hinnoittelujärjestelmät ovat yleistymässä maailmanlaajuisesti. Euroopan unionin lisäksi päästökauppajärjestelmiä, hiilidioksidiveroja tai muita maksuja on otettu tai ollaan ottamassa käyttöön muun muassa Yhdysvalloissa ja Kanadassa osavaltiotasolla, Etelä-Koreassa ja Kiinassa. Hiilidioksidipäästöjen hinnoittelun käyttöönotto tasoittaa kansainvälistä kilpailua. Eri järjestelmiä vertailtaessa on kuitenkin syytä ottaa huomioon muun muassa vähennystavoitteiden kunnianhimo, päästöoikeuksien jakotapa ja päästöoikeuksien ilmaisjakoa koskevat säännöt. Toistaiseksi hiilidioksidipäästöjen hinta on EU-alueella muita korkeampi ja päästökauppadirektiivin mukaiset hiilivuotoriskiä pienentävät toimenpiteet perusteltuja.

EU:n ilmastopolitiikan tavoitteita, keinoja ja tarvittavaa sääntelyä tarkastellaan säännöllisesti uudelleen, ottaen huomioon kansainvälinen kehitys ja pyrkimykset Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi. Päästökauppajärjestelmää uudistetaan siten, että se on sopusoinnissa EU:n ilmastopolitiikan kehikon kanssa. Vuonna 2018 voimaan astuneella päästökauppadirektiivin muutoksella uudistettiin päästökauppajärjestelmää vuoden 2020 jälkeen alkavia päästökauppakausia, erityisesti päästökauppakautta 2021–2030, varten. Muutoksella toimeenpannaan päästökaupparsektorille jyvitettyä tavoitetta vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 43 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Euroopan unioni sopi vuonna 2020 uudesta, kunnianhimoisemmasta päästövähennystavoitteesta vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä sekä saavuttaa ilmastoneutraalius EU-tasolla vuoteen 2050 mennessä. Velvoitteet on kirjattu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2021/1119 EU:n ilmastolakiin (jäljempänä *eurooppalainen ilmastolaki*). Komissio antoi kesällä 2021 niin sanotun Fit for 55 -valmiuspaketin säädösehdotuksia, joilla eurooppalaisen ilmastolain tavoitteet pannaan toimeen. Myös päästökaupan kunnianhimoon ja laajuuteen on ehdotettu merkittäviä muutoksia. Neuvottelut direktiiviehdotuksista käynnistyvät parlamentin, komission ja jäsenmaiden välillä syksyllä 2021. Komissio tavoittelee, että päästökauppadirektiiviin esitetyt muutokset astuisivat voimaan vuodesta 2024 alkaen.

Osana Fit for 55 -valmiuspakettia komissio esittää muutoksia myös hiilivuodon torjuntakeinoihin. Vuodesta 2026 lähtien uusi hiilirajamekanismi, korvaisi päästöoikeuksien ilmaisjaon uuden mekanismin piiriin kuuluvilla sektoreilla. Muutos astuisi voimaan asteittain siten, että ilmais-

jako loppuisi kokonaan vuonna 2035. Lisäksi ilmaisjaon vertailuarvojen määrittämiseen ehdotetaan muutoksia ja ilmaisjako tulisi myös osin ehdolliseksi. Välillisten kustannusten korvaaminen mahdollistetaan ehdotuksessa edelleen vuoteen 2030 saakka. Komission vaikutusten arvioinnissa todetaan, että valmiuspaketilla ja päästökauppadirektiiviin ehdotetuilla muutoksilla tulee olemaan vaikutuksia välillisten kustannusten korvaamisperusteisiin. Tarvittavat muutokset tullaan viemään valtioneuvoston suuntaviivoihin. Arvio on, että muutokset viedään suuntaviivoihin vuodesta 2026 alkaen, jolloin suuntaviivoihin tehdään myös tarvittavat muutokset koskien päästökauppakauden puolivälissä päivitettäviä vertailuarvoja.

Päästökaupparjestelmään tehtyjen muutosten ja kiristyvien päästövähennystavoitteiden seurauksena päästöoikeuden hinta on noussut lyhyessä ajassa tasolle, missä sen odotettiin olevan vasta usean vuoden päästä. Huutokauppojen keskimääräinen selvityshinta jaksolla 01/2021–06/2021 oli 45,10 euroa kun vuotta aiemmin vastaavalla jaksolla keskimääräinen hinta oli 21,57 euroa. Syksyn 2021 aikana hintataso on vaihdellut erittäin voimakkaasti 60 ja 90 euron välillä. Kohonnut päästöoikeuden hinta nostaa myös päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia merkittävästi.

2.2 EU:n valtioneuvoston sääntely

EU:n valtioneuvoston sääntely perustuu SEUT:n 107–109 artikloihin. SEUT:n 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä, taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. SEUT:n mukaisesti valtioneuvoston tuki ei siis pääsääntöisesti sovellu sisämarkkinoille.

Pääsäännöstä on kuitenkin poikkeuksia. Joissain tapauksissa valtioneuvoston tuki katsotaan suoraan sisämarkkinoille soveltuvaksi ja joissain tapauksissa valtioneuvoston tuen voidaan katsoa tiettyjen edellytysten täytyessä soveltuvan sisämarkkinoille. Useissa tapauksissa jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa (eli notifioida) suunnitteilla olevista tukista ja tukijärjestelmistä komissiolle ennakkoon, minkä jälkeen komissio tekee päätöksen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

Esimerkiksi 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamisesta koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus yhteismarkkinoille. Tukitoimenpiteitä ei voida ottaa käyttöön, ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän.

Päästökaupan valtioneuvoston suuntaviivoissa komissio on vahvistanut edellytykset, joiden täytyessä EU:n päästökauppaan liittyviä tukitoimenpiteitä voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvina SEUT:n 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Sähköistämistuki valmistellaan valtioneuvoston suuntaviivojen mukaisena tukena ja sille haetaan komission hyväksyntä ennen lain voimaantuloa.

Komissio on antanut 21.2.2022 esityksen päästökaupan valtioneuvoston suuntaviivojen muuttamisesta. Muutosten odotetaan astuvan voimaan maaliskuussa 2022. Muutosten vaikutuksia sähköistämistukeen tullaan arvioimaan.

2.3 Kansallisen nykytilan arviointi

2.3.1 Päästökaupan kustannus sähkön hinnassa

Suomi on osa alueellisia sähkömarkkinoita, joihin kuuluvat Pohjoismaiden lisäksi Baltian maat. Markkinat ovat laajentumassa Euroopan laajuisiksi. Suuri osa tukkusähkökaupasta käydään Nord Pool -sähköpörssissä, jonka vuorokausimarkkinan hintaa käytetään yleisesti vertailuhintana muussa sähkökaupassa. Markkinaosapuolet antavat kullekin vuorokauden tunnille osto- ja myyntitarjouksensa, jotka sitten käsitellään Euroopan laajuisesti samassa huutokaupassa. Pörsissä sähkön hinta perustuu käytännössä kunakin tuntina muuttuvilta tuotantokustannuksiltaan kalleimman sähköä tuottavan voimalaitoksen, niin sanotun rajatuotantomuodon, kustannuksiin. Muuttuvien tuotantokustannusten edullisuusjärjestys määrää siis voimalaitosten ajojärjestyksen. Toistaiseksi rajatuotantolaitoksena on toiminut usein fossiilisia polttoaineita käyttävä laitos, jonka tuotantokustannuksia korottaa päästöoikeuden hinta, joita polttoaineen poltosta syntyville päästöille tulee hankkia. Tuotannon kustannukset mukaan lukien päästökaupan kustannus, siirtävät edelleen sähkön markkinahintaan.

Päästöoikeuden hinta on noussut vuoden 2021 aikana lähes 50 % mikä on lisännyt sähköntuotantokustannuksia merkittävästi. Päästöoikeuden hintaan vaikuttavat kysynnän ja tarjonnan vaihteluiden lisäksi ilmastopoliittiset tavoitteet ja muutokset päästökaupan sääntelyssä. Päästökaupan hintaohjaus kohti vähäpäästöisempiä teknologioita suhdanteesta riippumatta on tärkeää, jotta järjestelmälle asetetut päästövähennystavoitteet saavutetaan. Päästökaupassa on käytössä markkinavakaumusmekanismi, jonka tarkoitus on muun muassa tasata suhdanteista aiheutuvia vaihteluita päästökaupassa, jotta hintaohjaus säilyy mahdollisimman vahvana.

Päästöoikeuden hinnan lisäksi sähkönhintaan vaikuttaa edullisempien ja vähäpäästöisempien tuotantomuotojen saatavuus. Pohjoismaisilla markkinoilla sääolosuhteet vaikuttavat keskeisesti tuuli- ja vesivoiman saatavuuteen. Rajallisen sähkönsiirron kapasiteetin vuoksi Suomen aluehinta on toistaiseksi suuren osan ajasta pohjoismaista systeemihintaa korkeampi. Näin odotetaan jatkuvan Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön käynnistymiseen asti. Yhteydet manner-Euroopan markkinoihin lisäävät Keski-Euroopan ja Baltian maiden hintakehityksen vaikutuksia myös Pohjoismaissa. Esimerkiksi syksyllä 2021 pohjoismaisten vesivarantojen ollessa vähissä, Keski-Euroopassa ja Baltiassa käytettyjen polttoaineiden, erityisesti maakaasun, korkea hinta vaikuttaa myös Suomen hintatasoon. Sähkön tukkuhinta on viime vuosina vaihdellut huomattavasti, aluehinta Suomessa oli vuonna 2019 keskimäärin 44 euroa, vuonna 2020 keskimäärin 29 euroa ja tammikuusta elokuuhun 2021 se on ollut keskimäärin 54 euroa. Tulevien vuosien hintakehitykseen liittyy suuria epävarmuuksia.

Teollisuuslaitosten sähköstä maksamaan kokonaishintaan vaikuttavat lisäksi sähkönsiirto ja veroluonteiset maksut. Sähkön hinta vaihtelee sähkön hankintatavan ja sopimusten mukaan. Tilastokeskuksen Sähkön hinta kuluttajatyypeittäin -tilaston mukaan vuonna 2020 yritys- ja yhteisöasiakkaiden (kulutus 70 000-150 000 MWh/vuosi) sähkön arvonlisäverollinen kokonaishinta oli keskimäärin 60,10 euroa/MWh. Hinnassa ei ole huomioitu mahdollisia veronpalautuksia. Tuen piiriin kuuluvien teollisuusalojen sähkönhankintatapoja on käsitelty luvussa 4.1.3.

2.3.2 Kompensaatiotuki

Päästökaupan epäsuoria kustannuksia on päästökauppadirektiivin mukaisesti mahdollista kompensoida kansallisesti päätettävien tukiohjelmien kautta. Suomessa on vuosina 2016–2020 ollut käytössä päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotukijärjestelmä, joka pohjautuu komission suuntaviivoihin tietyistä päästökaupparjestelmään liittyvistä valtiontukitoimenpiteistä vuoden 2012 jälkeen (2012/C 158/04). Tuesta on säädetty lailla päästökaupasta johtuvien

tuet. Kompensaatiotuki on osa tätä kokonaisuutta, jonka täsmällistä vaikutusta ei pystytä erittelemään muista kilpailukykyyn vaikuttavista tekijöistä.

2.4 Kilpailijamaiden nykytila

Sähköistämistukeen oikeutettujen toimialojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta on huomattava. Metallien jalostuksen ja paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistuksen yhteenlaskettu osuus vuonna 2019 oli 2,31 prosenttia. Samojen toimialojen osuus bruttokansantuotteesta oli Saksassa 1,04 prosenttia ja Ruotsissa 1,72 prosenttia. Tukeen oikeutettuihin toimialoihin kohdistuu voimakas globaali kilpailu. EU:n ulkopuolisissa merkittävimmissä kilpailijamaissa kuten Kiinassa, ei ole toistaiseksi käytössä yhtä voimakasta hintaohjausta kuin EU:n päästökauppa. Kiinan osuus muun muassa maailman terästuotannosta on kasvanut viime vuosikymmeninä merkittävästi, ja tuonti Kaukoidän maista EU-alueelle on kasvanut. Energia on teollisuuden tärkeimpiä kustannustekijöitä, jonka hinta vaihtelee markkina-alueittain. Päästöoikeuden hinnan siirtyminen sähkön hintaan on kustannustekijä, jota EU:n ulkopuolisilla kilpailijoilla ei katsota olevan vastaavassa määrin. Tuen piiriin kuuluvilla aloilla kuten kemianteollisuudessa, hiilineutraalisuuteen tähtäävät suunnitelmat pohjautuvat voimakkaasti sähköistymiseen. Tämän johdosta kilpailukykyisen sähkön merkitys tulee korostumaan tulevina vuosina edelleen.

2.5 Päästökaupan huutokauppatulot

Päästöoikeuksien huutokauppaamisesta markkinoille syntyy tuloja, jotka kuuluvat jäsenvaltioille päästökauppadirektiivissä määritetyn jakoperusteen mukaisesti. Päästökauppadirektiivi kehottaa jäsenvaltioita käyttämään vähintään 50 % saaduista tuloista tai sitä vastaavan määrän direktiivissä määriteltyihin ilmastotoimiin. Suomen huutokauppatulot tuloutetaan valtiolle yleiskatteellisena, niitä ei ole korvamerkitty ilmastotoimiin tai välillisten kustannusten korvaamiseen. Alla taulukossa on Suomen vuosina 2016–2020 saamat huutokauppatulot.

	2016	2017	2018	2019	2020
Huutokauppatulot, miljoonaa euroa	71	95	252	220	221

Päästökauppadirektiiviä muutettiin vuonna 2018 siten, että jäsenvaltioiden tulisi pyrkiä siihen, ettei välillisten kustannusten korvaamiseen tähtäävät tukiohjelmat ylittäisi vuosittain 25 prosenttia huutokauppatuloista saatavia tuloja.

3 Tavoitteet

Esitys liittyy kiinteästi hallituksen tavoitteeseen turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä ja ehkäistä riskiä hiilivuodolle. Tuki kohdistuu kustannuksiin, joita kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten kolmansista maista tulevilla kilpailijoilla ei ole, johtuen erilaisista ilmastotavoitteista ja sääntely-ympäristöstä.

Esityksen tavoitteena on myös ohjata tuen piiriin kuuluvia toimialoja investoimaan ja kehittämään teollista toimintaansa hiilineutraalimmaksi. Jotta tavoitteeseen päästään kustannustehokkaasti, edellytetään tuen saajia kohdistamaan vähintään 50 prosenttia heille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin, joilla tavoitellaan päästövähennyksiä, energiatehokkuusparannuksia tai uusiutuvan energian osuuden lisäämistä energiankulutuksessa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Johdanto

Sähköistämistukeen olisivat oikeutettuja toiminnanharjoittajat, jotka toimivat toimialoilla tai toimialojen osilla, joiden katsotaan valtioneuvoston suositusten mukaisesti olevan alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille EU:n päästökauppajärjestelmän sähkön hintaan aiheuttamien välillisten kustannusten vuoksi. Kaikki valtioneuvoston suositusten mukaisesti luetellut toimialat ja toimialojen osat olisivat oikeutettuja tukeen. Toimialojen joukossa on sellaisia Suomelle merkittäviä toimialoja kuin raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus; paperin, kartongin ja pahvin valmistus; massan valmistus sekä jalostettujen öljytuotteiden valmistus. Tukeen oikeutetut toimialat toimialojen osat luetellaan lakiehdotuksen liitteessä 1.

4.1.2 Edellytykset sähköistämistuen myöntämiselle

Tukea myönnettäisiin tukeen oikeutetuilla toimialoilla tai toimialojen osilla toimiville toiminnanharjoittajille tarkasteluvuosien 2021–2025 välillisten kustannusten perusteella. Tuki tulisi hakea ja maksaa tarkasteluvuotta seuraavana vuonna. Vuoden 2021 kustannusten perusteella maksettavaa tukea tulisi siten hakea vuonna 2022 ja tuki maksettaisiin vuonna 2022.

Sähköistämistuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että toiminnanharjoittaja voi osoittaa tehneensä energiatehokkuuslain (1429/2014) mukaisen energiakatselmuksen, tai että se on vapautettu energiakatselmuksen tekemisestä energiatehokkuuslain 7 §:n nojalla. Edellytys vastaisi valtioneuvoston suositusten ehtoa 54, jonka mukaan tuensaajan tulee noudattaa velvoitetta tehdä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/27/EU (jäljempänä *energiatehokkuusdirektiivi*) 16 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu energiakatselmuksen. Katselmuksen voidaan tehdä joko itsenäisenä katselmuksena tai sertifioidun energianhallintajärjestelmän tai ympäristöasioiden hallintajärjestelmän, esimerkiksi EU:n ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmän (EMAS) puitteissa. Energiatehokkuuslaki velvoittaa suuret yritykset tekemään energiakatselmuksen neljän vuoden välein. Energiakatselmukselta ei vaadita yrityksiltä, jotka ovat mukana Energiatehokkuussopimuksessa ja joilla on sertifioitu energiaterveysjärjestelmä (ETJ+); joilla on sertifioitu ISO50001 -järjestelmä; tai joilla on sertifioitu ISO14001 -järjestelmä ja ETJ+. Sähköistämistuen piiriin kuuluvista toiminnanharjoittajista valtaosa on jo valmiiksi energiaterveyslain velvoitteen piirissä. Jotta asiasta saadaan varmuus, tulisi asia varmistaa hakemuskäsittelyn yhteydessä tukea hakevalta toiminnanharjoittajalta. Velvoite katselmuksen tekoon tulisi uutena muutamille pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka ovat oikeutettuja hakemaan sähköistämistukea. Koska katselmuksen teko vaatii näiltä toiminnanharjoittajalta aikaa ja resursseja, riittäisi, että pienet ja keskisuuret yritykset osoittaisivat täyttäneensä velvoitteen ensimmäistä tuenmyöntämistä vuotta seuraavana vuonna.

Sähköistämistuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että toiminnanharjoittaja voi osoittaa, että vähintään 30 prosenttia sen yhteenlasketusta sähkönkulutuksesta on tuotettu hiilettömällä lähteillä niiden laitosten osalta, joiden perusteella tukea haetaan. Ehto vastaisi valtioneuvoston suositusten kohdan 55 b ehtoa. Suositusten kohdan 55 muiden ehdollisuuksien soveltuvuutta on kuvattu tarkemmin esityksen luvussa 5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset. Velvoite koskisi myös pieniä ja keskisuuria tuensaajia. Hiilettömällä lähteellä viitataan sellaisen sähkön tuotantoon, josta ei aiheudu hiilidioksidipäästöjä. AFRY Management Consultingin selvityksen mukaan tällaiseen tuotantoon voidaan Suomessa laskea kuuluvaksi ainakin mm. ydinvoima, vesivoima ja tuulivoima. Tällä oletuksella laskien vuonna 2020 Suomen sähkön tuotannosta 70 pro-

senttia oli lähtöisin hiilettömistä lähteistä. Ehdon toteutumista arvioitaessa myös muilla uusiutuvan energian lähteillä, kuten biomassalla tuotettu sähkö katsottaisiin tässä yhteydessä hiilettömäksi lähteeksi. Päästökauppadirektiivin mukaan kestävyyskriteerit täyttävän biomassan laskennalliset hiilidioksidipäästöt ovat nolla. Kun myös biomassaa lasketaan mukaan hiilettömäksi lähteeksi, vuonna 2020 Suomen sähkön tuotannosta 85 prosenttia oli lähtöisin hiilettömistä lähteistä. AFRY Management Consultingin selvitystyön yhteydessä tehtyyn kyselyyn vastanneet, tuen piiriin kuuluvat toiminnanharjoittajat, hankkivat sähkönsä ensisijaisesti pörssistä tai kahdenvälisillä sopimuksilla, jotka ovat myös pääosin pörssisähköä. Lisäksi käytössä on myös pitkäaikaisia sähkönhankintasopimuksia. Metsäteollisuuden alan tuensaajilla on omaa sähkön ja lämmön tuotantoa, esim. vesivoimaa, joka nostaa koko alan uusiutuvan sähkön osuutta. Tämä oma tuotanto käyttää myös fossiilisia polttoaineita. Päästöttömän sähkön osuus on toimijoiden sähkön hankinnasta jo nyt selvästi korkeampi kuin komission ehtojen mukainen 30 prosenttia. Myös ostamalla markkinasähköä toimija ylittää 30 prosentin vaatimuksen. Selvitys osoitti, että pienin päästöttömän sähkön osuus oli metsäteollisuuden toimijalla (38 prosenttia), suurin (100 prosenttia) samoin metsäteollisuuden toimijalla. Uusiutuvan sähkön osalta pienin osuus oli 2 prosenttia ja suurin 100 prosenttia. Päästöttömän ja uusiutuvan sähkön osuudet on laskettu kuitenkin laitoksen sähkön kulutuksella painotettuna keskiarvona, toimijoiden ilmoittamien tietojen perusteella.

4.1.3 Myönnettävä sähköistämistuen määrä

Valtiontukisuuntaviivoissa määritellyt, esityksessä sovellettavat laskentakaavat kuvaavat laskennallisesti päästökaupasta aiheutuvaa kustannusta kulutetussa sähkössä. Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla varmistetaan, että tehottomille tuotantoprosesseille annettu tuki pysyy rajallisena, ja säilytetään energiatehokkaimpien teknologioiden levittämiseen suunnattu kannustava vaikutus. Vuosittain maksettavan tuen määrä laskettaisiin päästökaupan valtiontukisuuntaviivoissa määriteltyjä kaavoja soveltaen siten, että tuki-intensiteetti olisi valtiontukisuuntaviivojen enimmäisintensiteettiä alhaisempi. Valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset, jos se on enintään 75 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Pääministeri Sanna Marinin hallitus on linjannut, että kansallisessa tukiohjelmassa tuki mitoitetaan vastaamaan 25 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Vuosittain toiminnanharjoittajille myönnettävä tuen kokonaismäärä ei saa kuitenkaan ylittää 150 miljoonaa euroa.

Tuki-intensiteetin lisäksi tuki määräytyisi hiilidioksidin alueellisen päästökertoimen, päästöoikeuden hinnan, sovellettavan sähkönkulutuksen vertailuarvon sekä laitoksen tukeen oikeutetun sähkönkulutuksen tai tukeen oikeutettujen tuotteiden tuotannon perusteella. Tukea myönnettäisiin laitoksen tukikelpoisten tuotteiden tuotannon sähkönkulutukselle. Energiatuotteet, kuten sähköntuotanto, eivät ole valtiontukisuuntaviivojen tukikelpoisten toimialojen listalla. Näin ollen laitoksella toimivat sähköä tuottavat voimalaitokset eivät ole tuen piirissä. Mikäli tuki määritetään tuotannon perusteella, myönnettäisiin tukea vain sille valmistusketjun osalle, jonka tuotemääritelmä kuuluu tukikelpoisiin toimialoihin.

Laitoksen sähkön hankintatapa ei vaikuttaisi kulutetun sähkön tukikelpoisuuteen. Sovellettavat valtiontukisuuntaviivat eivät edellytä, että laitoksen kuluttaman sähkön hankintatapoja on tarpeen arvioida tai, toisin kuin vuosina 2012–2020 sovelletuissa valtiontukisuuntaviivoissa, osoittaa, että sähkön hintaan sisältyy hiilidioksidista aiheutunut lisäkustannus. Koska sähköistämistuki pohjautuu oletukseen hiilidioksidikustannuksen sisällyttämisestä sähkönhintaan, on eri sähkönhankintatapoja ja niiden vaikututusta hiilidioksidikustannukseen kuitenkin syytä tarkastella.

Sähköistämistuen piiriin kuuluvilla toiminnanharjoittajilla on tyypillisesti käytettävissään useampia sähkön hankintatapoja, jotka voidaan jaotella neljään pääryhmään. Ensimmäinen pääryhmä on tehdasintegraatissa tuotettu omaan käyttöön tarkoitettu sähkö. Sähköistämistuen piiriin osin tai kokonaan kuuluvat tehdasintegraatit kuuluvat pääsääntöisesti myös päästökaupan piiriin ja ainakin osa polttoaineesta on yleensä muuta kuin kestävyyskriteerit täyttäviä uusiutuvia energialähteitä, jolloin niillä tuotettuun sähköön sisältyy hiilidioksidikustannus. Toinen pääryhmä on kolmannen osapuolen tehdasintegraatissa tuottama sähkö. Kahdenvälisiin sähkön toimitussopimuksiin katsotaan kuuluvan hiilidioksidikustannus, koska muussa tapauksessa sähkön myyjä voisi myydä sähkön korkeammalla hinnalla sähköpörssissä. Täten kolmannen osapuolen omistamasta integraatista hankittuun sähköön sisältyy hiilidioksidikustannus. Kolmas pääryhmä on pörssisähkön ostaminen sähköjakeluverkon kautta. Sähköpörssistä hankitun sähkön hinta määräytyy rajatuotantomuodon mukaan, mikä on Euroopassa merkittävän osan ajasta hiili- tai kaasulauhdesähköä. Kun rajatuotantomuotona on fossiilisia polttoaineita käyttävä voimalaitos, päästökauppa nostaa sen tuotantokustannuksia ja siten pörssisähkön hintaa. Pörssisähkön katsotaan täten sisältyvän hiilidioksidikustannus. Neljäs pääryhmä käsittää osakkuusyhtiöiden omakustannushintaan tuottaman sähkön, eli niin sanotulla Mankala-periaatteella hankitun sähkön. Osa teollisuuslaitosten Mankala-periaatteella hankkimasta sähköstä on tuotettu päästökauppaan kuuluvassa tuotantolaitoksessa, osa puolestaan ydinvoimalaitoksessa tai uusiutuvan energian laitoksessa. Valtaosa tuensaajien Mankala-osuuksista ydinvoimalaitoksissa tai uusiutuvan energian laitoksissa kuuluu sellaisille yrityksille, joissa sähkön hankinnasta vastaa eri yksikkö kuin se joka valmistaa tukikelpoisia tuotteita. Yksiköiden toimiessa liiketaloudellisin perustein maksaa tukikelpoisia tuotteita valmistava yksikkö sähköstä markkinahintaan sidoksissa olevan hinnan, johon sisältyy hiilidioksidikustannus.

Käytännössä suurin osa teollisuuslaitoksista hankkii sähköä kahteen tai useampaan pääryhmään kuuluvilla hankintatavoilla. Edellä olevan tarkastelun perusteella on todennäköistä, että kaikkien tukeen oikeutettuun sähkön kulutukseen sisältyy hiilidioksidikustannus.

Sovellettavia vertailuarvoja kuvataan tarkemmin lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteissa. Päästöoikeuden hinnan vaikutusta tuen määrään on kuvattu taloudellisten vaikutusten yhteydessä.

4.1.4 Tuen käytölle asetettava ehto

Toiminnanharjoittajien, joille tukea on myönnetty, edellytettäisiin kohdistavan vähintään 50 prosenttia heille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin. Kehittämistoimilla tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajan toimia, joilla se edistää toimintansa muuttumista hiilineutraaliksi. Toimet voisivat kohdistua kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, energiankäytön tehostamiseen, uusiutuvan energian käytön lisäämiseen tai toimintansa sähköistämiseen. Tuki tulisi olla kohdistettuna toimiin 31.12.2028 mennessä. Toiminnanharjoittajan tulisi raportoida kehittämistoimista tukiviranomaiselle. Tuen kohdistamisesta kehittämistoimiin, siihen liittyvästä raportointivelvoitteesta sekä tukiviranomaisen menettelyistä säädettäisiin tarkemmin sähköistämistukea koskevassa valtioneuvoston asetuksessa.

4.1.5 Viranomaistehtävät ja valvonta

Energiavirasto olisi tuen viranomaistehtävistä vastaava tukiviranomainen. Energiaviraston vastuulla olisi tarkastaa, että toiminnanharjoittajan ilmoittamat tiedot ovat uskottavia ja luotettavia sekä kattavuudeltaan ja tarkkuudeltaan riittäviä, jotta se voi varmistua, että tuen myöntämisen perusteet ovat oikein ja toiminnanharjoittaja täyttää tuen käytölle asetetun velvoitteen. Energiavirastolla olisi tukiviranomaisena tarpeelliset tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet tämän tarkastelun vuoksi. Energiavirasto huolehtisi tuen hakemusmenettelyyn, myöntämiseen, maksamiseen ja

käytön seurantaan liittyvistä tehtävistä, valvoisi lain noudattamista ja hoitaisi muut laissa sille määrättyt tehtävät.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Esitys liittyy vuoden 2022 lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi eduskunnassa sen yhteydessä. Tukiohjelman kustannukset valtiontaloudelle muodostuvat toiminnanharjoittajille maksettavasta tuesta sekä tukiviranomaisen resurssitarpeista.

Alla olevassa taulukossa esitetään arvio toiminnanharjoittajille maksettavasta tuesta maksuvuosittain. Taulukossa on myös esitetty arviossa käytetty päästöoikeuden hintaennuste kullekin tukivuodelle. Päästöoikeuden hinnan ennustamiseen liittyy erittäin suurta epävarmuutta mikä myös luo epävarmuutta myönnettävän tuen määrään vuosittain. Markkinahinta on vuosien 2020 ja 2021 aikana noussut tasolle, minkä sen on aiemmin ennustettu saavuttavan vasta useamman vuoden viiveellä. Vuonna 2022 maksettavan tuen kohdalla vastaavaa epävarmuutta ei ole, koska päästöoikeuden hinnan määrittämisessä käytetään tietoja takautuvasti aiemmalta vuodelta. Toisaalta vuosittain laskettavan tuen perustana olevaan sähkönkulutukseen liittyy epävarmuutta, mikä lisää myös epävarmuutta myönnettävän tuen kokonaismäärästä myös vuonna 2022.

Tuen maksuvuosi	2022	2023	2024	2025	2026
Päästöoikeuden hinnan määrittämisvuosi	2020	2021	2022	2023	2024
Päästöoikeuden hintaennuste (euroa)	27	55	65	70	75
Arvio myönnettävästä tuen määrästä, budjettikattoa ei huomioitu (miljoonaa euroa)	87	177	209	226	242
Arvio myönnettävästä tuen määrästä, budjettikatto huomioitu (miljoonaa euroa)	87	150	150	150	150

Epävarmuuteen, mikä liittyy myönnettävän tuen määrään ja siten tukijärjestelmän vaikutuksiin valtiontaloudelle, vastattaisiin rajaamalla vuosittain myönnettävä tuki korkeimmillaan 150 miljoonaan euroon. Riippumatta päästöoikeuden hinnan vaihtelusta tai muiden tuen määrään vaikuttavien tekijöiden muutoksista, tuen vuosittaiset kokonaiskustannukset olisivat enimmillään 150 miljoonaa euroa. Arvion perusteella tukea tultaisiin vuodesta 2023 lähtien maksamaan vuosittain budjettikattoa vastaava määrä. Mikäli budjettikattoa ei asetettaisi, nousisivat tuesta aiheutuvat kustannukset valtiontaloudelle merkittävästi vuosittain ollen arviolta 242 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Vuoden 2022 lisätalousarvioesityksessä on energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukea varten momentille 32.30.43 ehdotettu määrärahasi 87 miljoonaa euroa.

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2023–2026 sähköistämistuelle varataan 150 miljoonaa euroa/vuosi 2023 alkaen vuoteen 2026 saakka.

Vaikutukset Energiaviraston toimintaan, toimintamenoihin ja henkilöresursseihin

Energiavirasto vastaa kaikista lakiin liittyvistä viranomaistehtävistä ja valvoo lain noudattamista. Energiavirasto muun muassa käsittelee vuosittain toiminnanharjoittajien tukihakemukset, huolehtii sähköistämistuen maksamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja tarvittaessa tuen takaisinperinnästä. Energiavirasto vastaa tuen käyttöön liittyvien ehtojen seurannasta ja valvonnasta. Energiaviraston tehtävä on varmistua, että toiminnanharjoittajan ilmoittamat tiedot ovat kattavia, luotettavia, uskottavia ja tarkkoja. Sähköistämistukihakemuksia arvioidaan saapuvan vuosittain noin 70. Tehtäväkokonaisuuden tehokas ja tarkoituksenmukainen hoitaminen edellyttää, että Energiavirastolla on käytössään tietojärjestelmä, jonka avulla sähköistämistuen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen ja tuen käytön seurantaan liittyvät prosessit on mahdollista automatisoida mahdollisimman pitkälle. Hakemuskäsittelystä, tuen käytön valvonnasta ja Energiavirastolle ilmoitettujen tietojen kattavuuden, luotettavuuden, uskottavuuden ja tarkkuuden varmentamisesta aiheutuu aiempaa suuremmat hallinnolliset kustannukset, kun verrataan kompensatitukijärjestelmään. Tämä johtuu siitä, että tietoja ei varmenna 3. osapuoli (todentaja) vaan työn tekee Energiavirasto.

Sähköistämistukeen liittyvien viranomaistehtävien kokonaiskustannusten arvioidaan olevan 1 750 000 euroa vuoteen 2029 mennessä. Tietojärjestelmän pystyttämistä ja ylläpidosta tukiohjelman aikana aiheutuu alustavan arvion mukaan noin 220 000 euron kokonaiskustannukset. Muita hallinnollisia kustannuksia kertyy tukiohjelman aikana noin 100 000 euroa. Sähköistämistukeen liittyviin viranomaistehtäviin arvioidaan tarvittavan vuosina 2022–2029 keskimäärin 2 henkilötyövuotta (htv). Tarve on suurempi (2,5 htv) vuosina 2022–2026. Keskimääräisestä tarpeesta 0,5 htv:ta olisi toteutettavissa resurssien uudelleen kohdennuksella, kun kompensatitukijärjestelmään liittyviä viranomaistehtäviä ei enää olisi Energiaviraston hoidettavana.

Kustannuksia on mahdollista kattaa pääosin Energiaviraston päätöksistä perittävillä maksuilla. Alustavan arvion mukaan tämä tarkoittaisi keskimäärin noin 3 500 euron vuosittaista kustannusta toiminnanharjoittajalle. Toiminnanharjoittajalle, jolle tukea myönnetään usean laitoksen tietojen perusteella, kustannus olisi arviolta suurempi koska tuen myöntämistä koskeva päätös tehtäisiin kullekin laitokselle erikseen.

Tukijärjestelmän käyttöönotosta syntyy Energiavirastolle tietojärjestelmä- ja henkilöstökustannuksia, joita ei ole mahdollista kattaa päätöshinnoista käyttöönottovaiheen jälkeen saatavilla tuloilla. Vuotta 2022 koskeva kustannus on 130 000 euroa, jonka kattamisesta on tarkoitus tehdä vuotta 2022 koskevassa lisätalousarviossa esitys. Mikäli tarvittavaa määrärahaa ei myönnetä lisätalousarviossa, pyritään kustannukset kattamaan Energiaviraston määrärahoista. Vuodesta 2023 lähtien kustannuksia aiheutuu arviolta 40 000 euroa, mitkä pyritään kattamaan viraston määrärahoista tai tarvittaessa tuodaan käsiteltäväksi valtion talousarvio- ja julkisen talouden suunnitelman prosesseihin.

Vaikutukset yritysten toimintaan

Hiilivuotoriski ja sen torjunta säilyvät osana EU:n päästökauppaa myös komission kesällä 2021 julkaiseman Fit for 55 -valmiuspaketin perusteella. Hiilivuotoon ilmiönä on suhtauduttu päästökaupan aiemmilla kausilla ristiriitaisesti. Komission vuonna 2020 julkaiseman, valtioneuvoston suuntaviivoihin liittyvän taustaselvityksen (Combined retrospective evaluation and prospective impact assessment support study on Emission Trading System (ETS) State Aid Guidelines) mukaan, varmaa näyttöä hiilivuodon ilmenemisestä aiemmilla kausilla ei ole. Tästä ei kuitenkaan voitaisi tehdä johtopäätöstä nykytilasta tai tulevasta koska päästövähennystavoite on aiempia kausia korkeampi ja päästöoikeuden hinta on merkittävästi eri tasolla. Valtioneuvoston kanslian

2020 julkaisemassa, hiilitulleja koskevassa selvityksessä (Hiilitullimekanismit ja niiden taloudelliset vaikutukset EU:ssa ja Suomessa) löydettiin merkkejä hiilivuodosta. Sähköistämistuella pyritään parantamaan yritysten kustannuskilpailukykyä ja ehkäisemään riskiä hiilivuodolle.

AFRY Management Consultingin selvityksen mukaan sähköistämistuella arvioidaan olevan myös positiivisia vaikutuksia, kun kansainväliset konsernit vertailevat eri maissa sijaitsevien laitosten yksikköhintojen eroja ja sitä kautta arvioivat tuotannon sijoittumista eri maiden tuotantolaitosten välillä.

Sähköistämistuen piiriin kuuluu liikevaihdoltaan ja kooltaan eri kokoisia toiminnanharjoittajia, joille yhteistä on tuotannon sähköintensivisyys sekä vienti kolmansiin maihin. Toiminnanharjoittajien tuen piiriin kuuluvat teollisuuslaitokset, kuten paperi- ja sellutehtaat, sijoittuvat maantieteellisesti eri puolille Suomea. Teollisuuslaitokset ovat tyypillisesti alueellisesti merkittäviä työllistäjiä. Koska tuki määräytyy laitoksen kuluttaman sähkön mukaan määrittää laitoksen koko välillisesti myönnettävän tuen määrää. Tuki lasketaan kuitenkin samoin perustein riippumatta siitä, onko kyse pienestä, keski-suuresta vai suuresta yrityksestä. Kompensaatiotuessa tukea ei myönnetty alle 1 GWh:n sähkön kulutukselle, mikä rajasi sitä pienemmät laitokset pois tuen piiristä. Tuen haun kannattavuutta on arvioitu erikseen esityksen kohdassa *Tuen hakemisesta aiheutuvat kustannukset*.

Vaikutukset toimialoihin

Valtiontukisuuntaviivojen toimialaluokitukseen on tullut muutoksia verrattuna edellisellä päästökaupakaudella sovellettujen suuntaviivojen toimialaluokitukseen. Komission tekemässä valtiontukisuuntaviivojen vaikutusten arvioinnissa näiden toimialojen arvioidaan olevan erityisen alttiita välillisistä kustannuksista johtuvalle hiilivuotoriskille. Alttiutta on arvioitu indikaattorin avulla, johon vaikuttavat toimialan kaupankäynnin osuus kolmansien maiden kanssa sekä välillisten päästökustannusten suhde bruttoarvonlisäykseen.

Hiilivuotoriskin uudelleen arvioinnin johdosta toimialoja ja yrityksiä tulee jäämään sähköistämistuen piiristä pois verrattuna kompensaatiotuessa sovellettuun toimialalistaukseen, ja vastaavasti uusia toimijoita ja toimialoja on tulossa tuen piiriin. AFRY Management Consulting selvitti tutkimuksessaan suuntaviivojen mukaisia toimialoja Suomessa, mitä toimialoja ja yrityksiä tuen piiristä jää pois verrattuna aiempien suuntaviivojen mukaiseen toimialalistaukseen ja ketä vastaavasti on tulossa uutena sen piiriin. Aiempiin suuntaviivoihin perustuvaa kompensaatiotukea on hakenut ja saanut Suomessa noin 60 laitosta. Alla listatut toimialat säilyvät tuen piirissä myös jatkossa, laitoslukumääränä tämä tarkoittaa noin 30 laitosta. Näistä keskeisimpiä tuensaa- jia ovat metsäteollisuuden toimialat sekä metallin jalostus. Tilastokeskuksen julkaisemien tietojen perusteella paperin, kartongin ja pahvin valmistus on toimialoista suurin, vuonna 2020 toimialan liikevaihto oli noin 12,5 miljardia euroa. Suuri osa alan toimipaikoista sijaitsee Pirkanmaalla, Uudellamaalla, Kymenlaaksossa sekä Etelä-Karjalassa. Toiseksi suurin toimiala on raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus, jonka liikevaihto vuonna 2020 oli noin 9,4 miljardia euroa. Toimialan toimipaikkoja sijaitsee muun muassa Uudellamaalla, Kanta-Hämeessä, Pohjois-Pohjanmaalla sekä Lapissa.

Toimialalle nahkavaatteiden valmistus kuuluu Tilastokeskuksen tietojen mukaan noin 40 yritystä. Nämä toimijat ovat pääsääntöisesti hyvin pieniä yrityksiä sekä yksityisyrittäjiä ja on todennäköistä, että tuen hakemiseen liittyvät kustannukset ovat heille suuremmat kuin tuesta saatava hyöty mikä tekee tuen hakemisesta kannattamatonta. Kyseiseltä toimialalta ei haettu kompensaatiotukea vuosien 2015–2020 perusteella.

HE 36/2022 vp

NACE -koodi	Toimialan nimike
14.11	Nahkavaatteiden valmistus
24.42	Alumiinin valmistus
20.13	Muiden epäorgaanisten peruskemikaalien valmistus
24.43	Lyijyn, sinkin ja tinan tuotanto
24.10	Raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus
17.12	Paperin, kartongin ja pahvin valmistus
17.11	Massan valmistus*
24.44	Kuparin tuotanto

*aiemmin ollut mekaaninen massa

Seuraavassa taulukossa on listattu toimialat ja niiden luokitukset, jotka ovat uusia verrattuna aiempiin valtiontukisuuntaviivoihin. Uusien toimialojen myötä 17 laitosta tulee joko osin, tai kokonaan uutena tuen piiriin. Jalostettujen öljytuotteiden valmistus -toimialan liikevaihto oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 noin 8 miljardia euroa. Toimipaikat ovat sijoittuneet erityisesti Uudellemaalle ja Varsinais-Suomeen. Toimialan Muiden värimetallien tuotanto liikevaihto oli vuonna 2020 noin 1,6 miljardia euroa, toimipaikat sijaitsevat Uudellamaalla, Satakunnassa sekä Keski-Pohjanmaalla. Raudan valu -toimialan liikevaihto vuonna 2020 oli noin 106 miljoonaa euroa. Toimipaikat ovat sijoittautuneet pääasiassa Satakuntaan, Uudellemaalle, Varsinais-Suomeen ja Pohjanmaalle. Osin tuen piirissä ovat olleet jo tietyt metsäteollisuuden toimialat, nyt tuki laajenee myös kemiallisen sellun tuotantoon.

NACE -koodi	Toimialan nimike
17.11	Massan valmistus *
19.20	Jalostettujen öljytuotteiden valmistus
24.45	Muiden värimetallien tuotanto
20.16.40.15	Polyeteeni, alkumuodossa
24.51	Raudan valu
23.14.12.10	Lasikuitumatot
23.14.12.30	Lasikuituhutlevyt
20.11.11.50	Vety
20.11.12.90	Epäorgaaniset epämetallien happiyhdisteet

*uutena kemiallinen massa

Tuen piiristä poistuvat toimialat on listattu alla. Tuen piiristä poistuu arviolta kymmenen näillä toimialoilla toimivaa laitosta. Vuonna 2020 näille laitoksille maksettiin vuoden 2019 perusteella haettua kompensatiotukea noin kymmenen miljoonaa euroa. Kaikki tuen piiristä toimialamuutoksen takia poistuvat laitokset ovat kemian toimialan laitoksia. Tuen ulkopuolelle rajautuvien laitosten saama tuki vastasi noin 40 prosenttia koko kemian toimialan yritysten saamasta tuesta.

NACE -koodi	Toimialan nimike
14.30	Kemiallisten ja lannoitemineraalien louhinta

HE 36/2022 vp

24.15	Lannoitteiden ja tyyppiyhdisteiden valmistus
24.14	Muiden orgaanisten peruskemikaalien valmistus
17.11	Puuvillatyypisten kuitujen valmistelu ja kehruu
24.70	Tekokuitujen valmistus
13.10	Rautamalmien louhinta
24161039	Pientiheyspolyeteeni
24161035	Suoraketjuinen pientiheyspolyeteeni
24161050	Suurtiheyspolyeteeni
24165130	Polypropeeni
24163010	Polyvinyylidikloridi
24164040	Polykarbonaatti

Valtiontukisuuntaviivojen toimialaluokituksen mukaisesti tuen piiriin kuuluvien toimialojen katsotaan komission vaikutusten arvioinnissa olevan erityisen alttiita hiilivuotoriskille juuri sähköhinnassa olevan päästökauppakustannuksen vuoksi. Sähköistämistuessa noudatetaan tarkkarajaisesti valtiontukisuuntaviivojen toimialalistausta. Tuen ulkopuolelle rajautuvien toimialojen ei komission vaikutusten arvioinnissa katsota olevan erityisen alttiita riskille ja näin ollen niitä ei voida sisällyttää tuen piiriin.

Myönnetty tuki on tarkoitettu korvaamaan toiminnanharjoittajille päästökaupan kustannusta sähköhinnassa, parantamaan niiden kustannuskilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla ja siten ehkäisemään riskiä hiilivuodolle sekä kannustamaan toimialoja kehittämään toimintaansa Suomessa ja Suomeen.

Tuen käytön vaikutukset

Myönnetystä tuesta yritysten tulee käyttää vähintään 50 prosentin osuus kehittämistoimiin. Myönnettävän tuen kokonaismäärän on arvioitu olevan 687 miljoonaa euroa vuosien 2022–2026 aikana. Tästä vähintään 344 miljoonaa euroa tulisi kohdistua vuoteen 2029 mennessä kehitystoimiin. Alla taulukossa on esitetty arvio, kuinka paljon tukea toimialoittain kehittämistoimiin kohdistuisi tukiohjelman aikana.

	Tuki (miljoonaa euroa)	Osuus (%)
Metsäteollisuus	206	60
Metalliteollisuus	90	26
Kemianteollisuus	48	14
Yhteensä	344	100

Esitettyyn arvioon liittyy epävarmuutta. Arvioitaessa tuen käytön vaikutuksia on huomioitava, että toiminnanharjoittajalle myönnettävä tuen määrä perustuu sen päästökaupan välillisten kustannusten määrään sähköhinnassa, joka arvioidaan takautuvasti vuosittain. Tuen määrään eivät vaikuta toiminnanharjoittajan tunnistamat lain tarkoittamat kehitystoimet, joihin tukea tulee osin käyttää. Käytettävä tukimäärä tulee vaihtelevaan toiminnanharjoittajakohtaisesti kymme-

nistä tuhansista kymmeneen miljooniin euroihin. Tuen käyttö tullaan arvioimaan tukiviranomaisen toimesta vuoden 2028 jälkeen, mutta on selvää, että tuen käytön vaikutukset esim. päästöjen vähentämiseen, prosessien sähköistämiseen tulevat näkymään pidemmällä aikavälillä.

Tuen hakemisesta aiheutuvat kustannukset

Sähköistämistuen hakeminen on yrityksille vapaaehtoista. Tuen hakemisesta ja tuen käytön raportoinnista arvioidaan aiheutuvan toiminnanharjoittajille kustannuksia, kun tukea haetaan vuosittain Energiaviraston sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Kustannukset syntyvät toiminnanharjoittajan työpanoksesta sekä Energiaviraston perimistä käsittelymaksuista. Alustavan arvion mukaan Energiaviraston antaman tukipäätöksen hinta olisi noin 3 000–4 000 euron suuruinen. Lisäksi tuen käytön raportoinnista aiheutuu mahdollisia lisäkustannuksia. Näiden lisäkustannusten ei arvioida ylittävän tuen myöntämisestä annetun päätöksen hintaa. Viranomaisen käsittelymaksuista toiminnanharjoittajalle syntyvät kustannukset ovat samat riippumatta yrityksen koosta, koska tukijärjestelmässä edellytettyjen tietojen käsittely olisi viranomaismenettelynä kaikille samanlainen. Näin ollen pienemmille yrityksille hallinnollisten kustannusten arvioidaan olevan suhteessa suuremmat kuin suurille yrityksille.

Järjestelmästä ei aiheutuisi yrityksille kolmannen osapuolen varmennukseen liittyviä kustannuksia koska varmentamiseen liittyvät tehtävät olisi laissa osoitettu Energiavirastolle ja sisältyisivät Energiaviraston perimiin maksuihin.

Tukea ovat oikeutettuja hakemaan kaikki tukeen oikeutetuilla toimialoilla toimivat yritykset, yrityksen koosta tai tuen määrään keskeisesti vaikuttavasta sähkön kulutuksen suuruudesta riippumatta. AFRY Management Consultingin arvion mukaan hallituksen esityksen mukaisesti myönnetty tuki tarkoittaisi, että 1 GWh:n sähkön kulutuksella tuen määrä olisi arviolta 3 660–7 320 euroa vuodessa, päästöoikeuden hinnan ollessa välillä 30–60 euroa/tCO₂. AFRY Management Consultingin arvion mukaan kaikkien tunnistettujen tuen piiriin kuuluvien yritysten sähkönkulutus on yli 1 GWh vuodessa, yksittäisiä laitoksia jää tämän rajan alle. Tuen piiriin kuuluvista laitoksista valtaosan vuosittainen sähkönkulutus on yli 10 GWh ja lähes 50 ylittää 100 GWh vuodessa. Toimialalla Nahkavaatteiden valmistus toimivien yritysten sähkönkulutuksen arvioidaan jäävän alle sen, että tuen hakeminen olisi kannattavaa.

Johtopäätöksenä tuen hakemiseen liittyvistä kustannuksista voidaan todeta, että valtaosalle tuen piiriin kuuluviksi tunnistetuille toimijoille tuen hakeminen ja sen käytöstä raportointi on kannattavaa suhteessa arvioituun tuen määrään. Mikäli tukea hakevan toiminnanharjoittajan laitoksen sähkönkulutus on alle 1 GWh/vuosi ja tuen laskennassa käytettävä päästöoikeuden hinta on yli 30 euroa, on nähtävissä, että tällöin tuen hakemisesta vuosittain syntyvät kustannukset ovat suuremmat kuin mitä tuesta saatava taloudellinen hyöty olisi.

4.2.2 Ympäristövaikutukset

Ilmastovaikutukset

Päästökaupan välillisten kustannusten korvaamiseen pohjautuvan sähköistämistuen tavoite on pienentää tuettavien toimialojen riskiä hiilivuodolle. Hiilivuodolla tarkoitetaan kasvihuonekaasujen maailmanlaajuisista kokonaispäästöjen lisääntymistä seurauksena siitä, että yritykset siirtävät tai perustavat tuotantoa Euroopan unionin ulkopuolelle, koska ne eivät pysty siirtämään EU:n päästökauppajärjestelmästä aiheutuvia kustannuksia asiakkailleen ilman markkinaosuuden merkittävää vähentymistä. Tuella parannettaisiin toimijoiden kustannuskilpailukykyä suh-

teessa kansainvälisiin kilpailijoihin, autettaisiin ehkäisemään hiilivuotoriskin syntymistä ja siten välillisesti ehkäistäisiin negatiivisten ilmastovaikutusten syntymistä. Päästökaupan kustannusvaikutus on viime vuosina kasvanut merkittävästi päästöoikeuksien hintatason noustua. Valtioneuvoston teettämän Hiilitullimekanismit ja niiden taloudelliset vaikutukset EU:ssa ja Suomessa selvityksen mukaan viitteitä hiilivuodon toteutumisesta on nähtävissä EU:ssa jo aiemmillä päästökauppakausilla. Aiemmillä päästökauppakausilla päästökaupan hintavaikutus on ollut huomattavasti alhaisempi kuin mitä se on tällä hetkellä ja edelleen odotetaan tulevina vuosina olevan. Esityksen vaikutuksia globaaleihin kasvihuonekaasupäästöihin on kuitenkin vaikea arvioida.

Sähköistämistuen käytölle asetetun vaatimuksen seurauksena toiminnanharjoittajien tulee kohdistaa arviolta noin 344 miljoonaa euroa kehittämistoimiin, joiden arvioidaan vaikuttavan positiivisesti erilaisten puhtaan teknologian ratkaisujen kehittämiseen ja käyttöönottoon teollisessa toiminnassa vielä ennen vuotta 2030. Tuella arvioidaan olevan mahdollisia myönteisiä vaikutuksia yritysten energiatehokkuudelle ja teollisten prosessien sähköistymiseen, energiatehokkuuden parantumiseen, uusiutuvien energiamuotojen käytön lisääntymiseen. Tästä seuraa, että sähköistämistuella arvioidaan olevan mahdollisia myönteisiä vaikutuksia yritysten kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen ja siten ilmaston muutoksen hillintään. Tuen käytölle asetetun vaatimuksen täsmällisiä vaikutuksia on kuitenkin ennalta vaikea arvioida koska myönnettävän tuen määrään ja siten myös kehittämistoimiin kohdistuvan tuen määrään liittyy suurta epävarmuutta. Tuen käytön täsmällinen määrittely ennakoon ei myöskään ole tuen myöntämiselle asetettava ehto vaan tuen saajan on mahdollista suunnitella tehtäviä kehitystoimia myös vasta kun täsmällinen tieto myönnettävän tuen määrästä on tiedossa.

Marinin hallitusohjelman puitteissa 13 toimialaa on valmistellut työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimassa hankkeessa tiekartat toimialojen vähähiilisyyteen. Tiekartoissa kukin toimiala on esittänyt oman arvionsa käytössä olevista ja mahdollisista päästövähennysteknologioista ja -keinoista, sekä arvion saavutettavissa olevista päästövähennyksistä. Sähköistämistuen piiriin kuuluvien toimialojen vähähiilitiekartoissa on tunnistettu seuraavia mahdollisuuksia.

Metsäteollisuuden tehdaspäästöt ovat vuonna 2020 noin 3 miljoonaa hiilidioksiditonnia/vuosi. Suotuisan toimintaympäristön vallitessa päästöt olisi mahdollista vähentää 0,3 miljoonaan tonniin vuoteen 2035 mennessä. Tämä voitaisiin toteuttaa fossiilisten polttoaineiden käytön lopettamisella, pieniä varapolttainemääriä lukuun ottamatta, pitkälti tehdasinvestointien, polttolaitoksien uusinnan ja sähköistymisen myötä. Kemianteollisuus tavoittelee, että nykyiset 5,7 miljoonan tonnin kasvihuonekaasupäästöt saataisiin mahdollisimman lähelle nolaa tulevien 25 vuoden aikana. Tämä tapahtuisi prosessien ja energiankäytön päästöjä vähentämällä. Sähköistäminen on tavoitteen saavuttamisessa keskeisessä roolissa. Teknologiateollisuuden sektoreilla, joista tuen piiriin kuuluva metalliteollisuus on keskeisin päästölähde, voitaisiin toimialan tiekarttaan sisältyvän nopeutetun teknologisen kehityksen mallissa laskea suoria päästöjä 38 prosenttia vuoteen 2035 ja 80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Päästövähennyskeinoista useimmat perustuvat prosessien ja koneiden sähköistämiseen, energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen, kiertotalouteen sekä digitaalisten ratkaisujen käyttöön.

Sähköistämistuen käytöstä seuraavien vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta koska kehittämistoimiin käytettävä tuen määrä ei ole etukäteen tiedossa. Sitran valmisteilla olevan Enabling cost-efficient electrification -selvityksen ennakkotulosten mukaan teollisuuden sähköistymisen suurimpia pullonkauloja ovat kannustimien puute investoida uusiin laitteisiin, poltto- ja raaka-aineisiin sekä epävarmuus investointiympäristöstä. Sähköistämistuella pyritään osaltaan pienentämään ja poistamaan näiden positiivista kehitystä hidastavien tekijöiden vaikutusta.

Lakiehdotuksen mukaan vähintään 50 prosenttia tuesta tule käyttää kehittämistoimiin viimeistään 31.12.2028. Osa kehittämistoimista seuraavia positiivisia hiilineutraaliutta edistäviä vaikutuksia on tunnistettavissa jo ennen vuotta 2028. Mikäli kehittämistoimet painottuvat tukiohjelman loppuvuosiin on mahdollista, että positiiviset vaikutukset näkyvät pääosin vasta vuoden 2028 jälkeen. Sähköistämistuen käyttöä olisi mahdollista kohdistaa aineettomiin investointeihin, joilla edistetään tietokartoissa tunnistettujen ratkaisujen toteutumista. Sähköistämistuen käytöhdosta ei tällöin välttämättä seuraa suoria ilmastovaikutuksia vaan vaikutukset ovat välillisiä. On myös mahdollista, että vaikutukset eivät ole kaikilta osin pysyviä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 6 alakohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön taloudellisia toimenpiteitä sellaisten toimialojen tai toimialojen osien hyväksi, jotka ovat alttiita todelliselle hiilivuodon riskille sen vuoksi, että sähkön hintoihin siirretyistä kasvihuonekaasupäästöihin liittyvistä kustannuksista aiheutuu tosiasiallisesti merkittäviä välillisiä kustannuksia edellyttäen, että tällaiset taloudelliset toimenpiteet ovat valtiontukisääntöjen mukaisia eivätkä etenkään aiheuta aiheettomia kilpailun vääristymiä. Jäsenvaltiot päättävät tukijärjestelmien käyttöön otosta itse. Marinin hallitus on 14.–15.9.2020 käydyissä neuvotteluissa linjannut tuen käyttönotosta vuosille 2021–2025.

Periaatteet, joiden mukaisesti tukea voi myöntää, on vahvistettu komission laatimissa valtiontukisuuntaviivoissa vuosille 2021–2030, joita on noudatettu tämän lain valmistelussa. Vaihtoehto välillisten kustannusten korvaamiseen tähtäävän tukijärjestelmän käyttöön otolle olisi, ettei suuntaviivojen mukaista tukea otettaisi käyttöön lainkaan. Tällä olisi vaikutuksia valtion budjettiin sekä mahdollisia vaikutuksia tuen piiriin kuuluvien toimialojen kustannuskilpailukykyyn.

Valtiontukisuuntaviivojen mukaisia muita toteutusvaihtoehtoja sähköistämistuella on arvioitu alla.

Valtiontukisuuntaviivojen ehdollisuudet tuensaajalle

Valtiontukisuuntaviivat edellyttävät, että niiden mukaista tukea myöntävät jäsenvaltiot sitoutuvat seuraamaan, että tuensaajat, jotka kuuluvat energiatehokkuusdirektiivin mukaisen energiakatselmuksen tekemistä koskevan velvoitteen piiriin, toteuttavat jonkun suuntaviivoissa kuvattusta kolmesta ehdosta. Vaihtoehtoiset ehdot ovat: a) noudattavat katselmuksesta tehtävän raportin suosituksia siltä osin kuin niiden edellyttämien investointien takaisinmaksuaika on enintään kolme vuotta ja investointien kustannukset ovat oikeasuhteisia; tai b) pienentävät sähkönkulutuksensa hiilijalanjälkeä siten, että ne kattavat vähintään 30 prosenttia sähkönkulutuksestaan hiilettömistä lähteistä tuotetulla sähköllä; tai c) investoivat tukisummasta huomattavan osuuden eli vähintään 50 prosenttia hankkeisiin, joilla saadaan vähennettyä laitoksen kasvihuonekaasupäästöjä merkittävästi ja huomattavasti alle EU:n päästökauppajärjestelmässä maksutta jaettavia päästöoikeuksia varten sovellettavan vertailuarvon. On arvioitu, että ehdoista b) soveltuisi parhaiten yhtenäiseksi ehdoksi kaikille sähköistämistuen piiriin kuuluville toimialoille ja toiminnanharjoittajille. Ehtoa b) on käsitelty luvussa 4.1 Keskeiset ehdotukset. Alla on arvioitu a) ja c) -vaihtoehtojen soveltuvuutta.

Ehto a) tarkoittaisi, että yritykselle tulisi pakolliseksi tehdä katselmoinnista tehtävään raporttiin kirjatut toimenpidesuosituksset, kun kyse on investoinneista, joilla on enintään kolmen vuoden takaisinmaksuaika ja joiden kustannukset ovat oikeasuhteisia. Nykyisellään suurten yritysten

katselmointien toimenpide-ehdotuksista toteutetaan karkeasti puolet, hajonnan ollessa suurta. Mikäli investoinnit tulisivat pakollisiksi, on mahdollista, että tällöin osa toimenpidesuosituksista jätettäisiin kirjaamatta katselmoinnista tehtävään raporttiin, mikäli ne olisivat vastoin yrityksen toimintasuunnitelmaa. Katselmuksissa ei myöskään välttämättä tehdä täsmällisiä toimenpide-ehdotuksia vaan ne perustuvat arvioihin. Näin ollen kaikki raporttiin kirjattavat suositukset eivät välttämättä ole toteuttamiskelpoisia ehdotuksia, kun niitä tarkastellaan yksityiskohdaisemmin. Suuntaviivojen ehdossa sovellettava takaisinmaksuaika viittaa pienempiin hankkeisiin ja jatkuvaan parantamiseen. On mahdollista, että ehdon täyttäviä investointeja ei löytyisi kaikkien tuensaajien suosituksissa lainkaan ja näin ollen suuntaviivojen kriteeri ei sellaisenaan soveltuisi kaikkiin tuen piirissä oleviin toiminnanharjoittajiin.

Suuntaviivojen ehdon c) mukaisesti laitoksen tietojen perusteella myönnetystä tuesta vähintään 50 prosenttia tulisi kohdistaa laitoksella tapahtuviin päästövähennyshankkeisiin. Päästöjen tulisi vähentyä huomattavasti alle vertailuarvon, jota kyseisen tuotteen tuottamiseen sovelletaan päästökauppajärjestelmässä, määritettäessä päästöoikeuksien ilmaisjakoa. AFRY Management Consulting on selvityksessään arvioinut ehdon soveltuvuutta tuensaajiin Suomessa. Keskeisin havainto on, että c-ehdotus ei ole mahdollista soveltaa kaikkiin toiminnanharjoittajiin koska vaadittua päästökaupan ilmaisjaon vertailuarvoa ei ole määritelty kaikille tuen piiriin oikeutetuille toimialoille. Näitä ovat suurin osa kemian ja metallin alan toimialoista. Monella näistä toimijoista päästöjä sen sijaan syntyy laitoksen ulkopuolelta ostetun energian tuotannossa, mutta tätä energiaa tuottaa sellainen taho, jonka toimintaan toiminnanharjoittajan toimilla ei ole vaikutusta. Metsäteollisuuden toimialalla toimivista laitoksista iso osa alittaa jo nykyisellään sovellettavan vertailuarvon, joten päästöjen vähenemistä ei voida arvioida suuntaviivojen ehdon mukaisesti. Ehdon soveltuvuutta toimialoittain on kuvattu alla olevassa taulukossa.

	Metsäteollisuus	Metalliteollisuus	Kemian teollisuus
Laitoksen v. 2020 päästöt alle v. 2021 ilmaisjakorajan (kpl)	25	1	0
Laitoksen v. 2020 päästöt yli v. 2021 ilmaisjakorajan (kpl)	11	4	2
Laitos ei mukana päästöoikeuksien ilmaisjaossa (kpl)	0	7	12

Valtiontukisuuntaviivojen mukainen enimmäistuki

Valtiontukisuuntaviivojen mukaan tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset, jos se on enintään 75 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Mikäli sähköistämistuki toteutettaisiin siten, että tuki-intensiteetti olisi suuntaviivojen mahdollistama enimmäismäärä eikä vuosittain myönnettävälle tuenmäärälle asetettaisi kattoa, olisi vuosittain myönnettävän tuen kokonaismäärä arviolta 260–630 miljoonaa euroa päästöoikeudenhinnan tasosta riippuen.

Tuki-intensiteetin ollessa kolminkertainen esitettyyn nähden myös tuen kokonaiskustannukset kasvaisivat samassa suhteessa. Kokonaiskustannukset viiden vuoden ajalta olisivat arviolta 2,6 miljardia euroa. Päästöoikeuden hinnan vaihtelusta johtuen vuosittaiseen tukimäärään liittyisi huomattavaa epävarmuutta. Hallituksen esityksen mukaisella intensiteetillä ja budjettikatolla tuen kokonaiskustannukset on arvioitu 687 miljoonan euron suuruisiksi.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Valmisteltaessa hallituksen lakiesitystä sähköistämistueksi ei ollut saatavilla varmaa tietoa muiden jäsenmaiden suunnitelmista soveltaa päästökaupan valtiontukisuuntaviivoja. Vahva indikaatio tukijärjestelmän valmistelusta saatiin Norjasta ja Saksasta. Alankomaat ja Belgian Flanderi eivät olleet vielä tehnyt päätöstä sen käyttöönotosta.

Alla listatut maat ovat soveltaneet valtiontukisuuntaviivoja päästökauppakaudella 2013–2020. Ruotsi ei ole ottanut tukijärjestelmää käyttöön eikä ole tiedossa, että se sellaista valmistelisi myöskään vuosille 2021–2030. Alla on listattu jäsenvaltiot ja tukivuodet, jolloin edellisiä suuntaviivoja on sovellettu.

	Tukikausi
Belgia, Flanderi	2013 – 2020
Belgia, Wallonia	2017 – 2020
Espanja	2013 – 2020
Hollanti	2013 – 2020
Kreikka	2013 – 2020
Liettua	2014 – 2020
Luxemburg	2017 – 2020
Norja	2013 – 2020
Ranska	2015 – 2020
Saksa	2013 – 2020
Suomi	2016 – 2020
Yhdistynyt kuningaskunta	2013 – 2020

6 Lausuntopalaute

6.1 Lausuntopyyntöön saadut vastaukset

Lausuntopyyntö lähetettiin 2.7.2021 ja lausuntoaika päättyi 5.8.2021. Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi tiedotteen lausuntopyyntöstä. Myös muut kuin ne, joille lausuntopyyntö osoitettiin, saattoivat antaa lausuntonsa. Lausuntoja saatiin 17. Valtion viranomaisista lausunnon antoivat oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö ja Energiavirasto. Etujärjestöistä lausunnon antoivat Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Sahateollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Metallinjalostajat ry sekä Suomen Sähkökäyttäjät ry. Muista tahoista lausunnon antoivat Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, Suomen ilmastopaneeli sekä Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra.

Lausunnon antajilla oli toisistaan poikkeavia näkemyksiä päästökaupan valtiontukisuuntaviivoihin perustuvan tuen tarpeellisuudesta ja tuen määräytymisperusteista. Toimialajärjestöt, Sahateollisuus ry:tä lukuun ottamatta, pitivät välillisten kustannusten korvaamista tärkeänä ja tarpeellisena kun taas muut sidosryhmät, mm. VATT ja Suomen ilmastopaneeli, esittivät kritiikkiä hiilivuotoriskin ehkäisemiseen perustuvalla tuella. VATT piti esityksen vaikutustenarviointia myös osin puutteellisena. Kolme lausunnon antajaa toi esiin epäilyksensä tuen laskennassa käytettävän alueellisen hiilidioksidin päästökertoimen tasosta. Esitystä on tarkennettu, kun komissio julkaisi päivitettyt arvot tuen laskennassa sovellettaville kertoimille.

Tuensaajia edustavat toimialajärjestöt totesivat lausunnoissaan, että esitetty tuen taso ei ole riittävä. Osa esitti, että vuosittain myönnettävän tuen määrää rajaava budjettikatto tulisi korottaa tai poistaa kokonaan. Valtiovarainministeriö sekä osa lausunnonantajista piti rajausta hyvänä ja perusteltuna. Esityksessä käytetyn arvion päästöoikeuden hinnasta todettiin valtiovarainministeriön ja kahden toimialan lausunnossa olevan liian matala. Esitystä ja sen arvioituja budjetti-vaikutuksia on muutettu tältä osin. Kahdessa lausunnossa todettiin myös, että tuki tulisi valmistella kattamaan koko päästökauppakausi vuoteen 2030 saakka. Vastaavasti osa lausunnonantajista näki hyvänä, että tuen kesto on rajattu viiteen vuoteen. Tuen rajaamista viiteen vuoteen voidaan pitää perusteltuna koska valtiontukisuuntaviivoihin on odotettavissa vuodesta 2026 alkaen muutoksia, jotka edellyttävät vähintään esitetyn lain muuttamista.

Kemianteollisuus ry ja Sahateollisuus ry esittivät lausunnoissaan muutoksia toimialoihin, joille tukea voidaan myöntää. Lisäksi lausunnonantajat tekivät joitain muita teknisiä muutosehdotuksia. Näitä ehdotuksia ei voitu ottaa huomioon, koska ehdotukset eivät olleet komission valtiontukisuuntaviivojen mukaisia. Suuntaviivoista poikkeaminen vaikeuttaisi merkittävästi valtiontuki-ilmoituksen hyväksymistä ja näin ollen sähköistämistuen toimeenpanoa.

Lausunnonantajat pitivät tärkeänä, että teollisuuden vähähiilistymistä tuetaan. Sähköistämistuen nähtiin kannustavan päästövähennyksiin aiempaa kompensatiotukea enemmän. Lausunnonantajien näkemykset sähköistämistuen käytölle asetettavasta ehdosta jakautuivat. Monet sidosryhmät pitivät ehtoa tärkeänä lisänä tukijärjestelmässä ja useat lausunnon antajat esittivät, että 50 prosentin vaatimusta tuenkäytölle pitäisi korottaa. Kehittämistoimien lisäisyys ja tietojen raportointi nähtiin tärkeänä. Toimialajärjestöistä kolme piti tärkeänä, että tuen ehdollisuus on määritelty joustavasti. Toimialajärjestöistä kaksi piti kansallista lisäehtoa tarpeettomana. Toimialajärjestöistä neljä toi esiin lausunnossaan, ettei tukea tulisi kohdistaa tuen piirissä olevan toiminnan ulkopuolelle sähköntuotantoon tai sahatteellisuuteen. Toimialajärjestöistä yksi näki, että tukea tulisi voida kohdistaa laajasti eri kehittämistöimiin. Hallituksen esityksen perusteluja on tarkasteltu lausunnoissa esitettyjen huomioiden perusteella. Osa ehdotuksista otetaan huomioon lain perusteella annettavassa valtioneuvoston asetuksessa.

Oikeusministeriö nosti lausunnossaan esiin selvennystarpeen liittyen esitettävän lain suhteesta valtioneuvostolakiin, tukiviranomaisen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet esityksessä sekä useita säädösteknisiä asioita. Esitystä on tarkasteltu esiin nostettujen asioiden osalta ja täsmennetty tarvittavilta osin.

Lausunnoissa esitettyjen korjaustarpeiden lisäksi lakiehdotusta on täydennetty komission kesällä 2021 julkaiseman Fit for 55-valmiuspaketin osalta sekä komission julkaistua tuenlaskennassa käytettävät kertoimet.

6.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Lainsäädännön arviointineuvosto on antanut esityksestä lausunnon. Lausunnossa todettiin, että hallituksen esitysluonnos noudattaa osittain säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Lausunnon mukaan esityksen keskeisimmät kehittämiskohteet ovat sähkönhinnan ja myönnettävän tuen välisen yhteyden selkeyttäminen kuvaamalla sähkönhinnan kehitystä ja sen riippuvuutta päästöoikeuden hinnasta. Vaikutusten arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota kilpailuvaihtokutuksiin, yritystuen tarpeeseen ja mankala-yhtiöiden merkitykseen teollisuuden energiantuottajana. Vaihtoehtoisesti tulisi arvioida, pitäisikö tuki kohdentaa suoraan sähköntuottajille eikä sähkökäyttäjille, koska tuen kohtaanto on epäselvä. Esityksen jatkovalmistelussa on huomioitu

arviointineuvoston lausunnossa esitetyt keskeiset kehittämiskohteet ja esitystä on täydennetty nykytilan kuvauksen sekä vaikutusten arvioinnin osalta.

Nykytilan kuvaukseen on lisätty kuvaus sähkön markkinahinnan muodostumisen periaatteista ja päästökaupan yhteydestä sähkönhintaan. Kuvaukseen on täydennetty sähkön hintaan vaikuttavia tekijöitä, esitetty lukuina sähkön markkinahintatietoja sekä arvioitu teollisuuslaitosten sähköenergiasta maksamaa hintaa. Nykytilan kuvausta on täydennetty koskien myönnettyä kompensatiotuen määrää per megawattitunti jo myönnettyjen tukien osalta. Lisäksi kuvauksessa on täsmennetty välillisten kustannusten osuutta arvioitaessa yritysten kilpailukykyä. Esityksen nykytilan kuvaukseen on lisätty kuvaus keskeisimpien kilpailijamaiden nykytilasta sekä tiedot päästöoikeuksien huutokauppaamisesta vuosina 2016–2020 saaduista huutokauppatuloista. Arviota siitä, tulisiko tuki kohdistaa sähköntuottajille ei ole esitykseen sisällytetty koska vaihtoehto olisi vastoin valtioneuvoston suuntaviivoja. Niiden mukaisesti tuki tulee kohdistaa sähkön käyttäjille suuntaviivoissa määritellyillä toimialoilla ja toimialojen osilla.

Esityksen keskeisiin ehdotuksiin koskien myönnettävää sähköistämistuen määrää on lisätty kuvaus teollisuuden sähkön hankintatavoista. Esitykseen on myös täydennetty kuvaus hiilidioksidikustannuksen sisällyttämisestä sähkönhintaan huomioiden sähkön eri hankintatavat.

Esityksen yritysvaikutusten arviointia on täydennetty tarkentamalla kuvausta, miten tuki kohtelee erikokoisia toimijoita ja mikä on tukea saavien laitosten maantieteellinen sijainti. Lisäksi tuen ulkopuolelle rajautuvilla toimijoilla aiheutuvia vaikutuksia on käsitelty tarkemmin.

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Lain soveltamisala. Pykälässä todettaisiin, että laissa säädetään tuesta, jonka tavoite on estää merkittävä hiilivuodon riski korvaamalla päästökaupasta sähkönhintaan aiheutuvia välillisiä kustannuksia, ja jonka tavoite on ohjata tukeen oikeutetuilla toimialoilla toimivia toiminnanharjoittajia kehittämään tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Päästökauppadirektiivin 10 artiklan 6 kohdan nojalla jäsenvaltioiden tulisi ottaa käyttöön taloudellisia toimenpiteitä sellaisten toimialojen tai toimialojen osien hyväksi, jotka ovat alttiita todelliselle hiilivuodon riskille sen vuoksi, että sähkön hintoihin siirretyistä kasvihuonekaasupäästöihin liittyvistä kustannuksista aiheutuu merkittäviä välillisiä kustannuksia. Hiilivuodolla tarkoitetaan mahdollista kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen lisääntymistä, kun yritykset siirtävät tuotantoa EU:n ulkopuolelle, koska ne eivät pysty siirtämään EU:n päästökaupparjestelmän kustannuksia asiakkailleen ilman markkinaosuuden merkittävää vähentymistä. Hiilivuodon riskiin puututtaisiin auttamalla toiminnanharjoittajia vähentämään altistumistaan tälle kustannukselle. Tämä palvelee ympäristötavoitetta, koska tuen tarkoituksena olisi estää se, että kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt lisääntyvät, kun tuotantoa siirretään EU:n ulkopuolelle. Käyttöön otettavien taloudellisten toimenpiteiden on oltava valtioneuvoston suuntaviivojen mukaisia eivätkä ne saa aiheuttaa aiheettomia kilpailun vääristymiä sisämarkkinoilla.

Tukea hakeville toiminnanharjoittajille ja myönnetyn tuen käytölle asetettaisiin laissa ehtoja, joilla varmistuttaisiin, että tuki ohjaa toiminnanharjoittajia siirtymään kohti hiilineutraaleja ja energiatehokkaita tuotantomenetelmiä. Jotta tukea voitaisiin myöntää, tulisi toiminnanharjoittajan noudattaa energiatehokkuuslain 2 luvun mukaista velvoitetta tehdä energiakatselmus, lisäksi toiminnanharjoittajan tulisi osoittaa, että vähintään 30 prosenttia sen sähkönkulutuksesta on hiilettömällä lähteillä tuotettua sähköä. Toiminnanharjoittajan tulisi kohdistaa tämän lain mukaisesti myönnetystä tuesta vähintään 50 prosenttia kehittämistoimiin. Kehittämistoimilla tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajan toimia, joilla se edistää toimintansa muuttumista hiilineut-

raaliksi. Toimet voivat kohdistua esimerkiksi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, energiankäytön tehostamiseen, uusiutuvan energian käytön lisäämiseen tai toimintansa sähköistämiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tukeen olisi oikeus toiminnanharjoittajalla, joka toimii valtiontukisuuntaviivoissa luetellulla toimialalla tai toimialan osalla ja valmistaa laitoksellaan tukikelpoisia tuotteita. Näiden sähköintensiivisten toimialojen ja toimialojen osien katsotaan olevan alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille EU:n päästökauppajärjestelmän aiheuttamien sähkön hintoihin siirrettyjen kustannusten vuoksi. Tukeen olisivat oikeutettuja kaikki päästökaupan valtiontukisuuntaviivojen I liitteessä mainitut toimialat ja toimialojen osat. Tukeen oikeutetut toimialat ja toimialojen osat luettelaisiin lain 1 liitteessä. Tukikelpoiset tuotteet jaoteltaisiin NACE-koodien perusteella. Sovellettavat NACE-koodit olisivat Euroopan yhteisön tilastollisesta toimialaluokituksesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3037/90 muuttamisesta annetun Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1893/2006 mukaiset. Tukikelpoisella toimialalla tukea myönnettäisiin yhtenevin periaattein kaikille samalla toimialalla toimiville kilpailijoille, jos ne ovat samanlaisessa tilanteessa.

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälässä säädettäisiin lain suhteesta valtionavustuslakiin. Pykälä olisi luonteeltaan informatiivinen. Valtionavustuslain 3 §:ssä säädetään valtionavustuslain suhteesta muuhun lainsäädäntöön. Valtionavustuslain 3 §:n 3 momentissa säädetään julkisen tuen muodoista, joihin valtionavustuslakia ei sovelleta toissijaisena yleislakina. Valtionavustuslain 3 §:n 3 momentin 1 kohdan nojalla valtionavustuslaki ei koske lakisääteistä tukea, korvausta tai muuta etuutta, jos oikeus sen saamiseen perustuu lakiin ja myönnettävän määrän määräytymisperuste säädetään yksityiskohtaisesti laissa. Lakiesityksen katsotaan täyttävän nämä molemmat kohdat ja näin ollen valtionavustuslaki ei tulisi sovellettavaksi toissijaisena yleislakina.

Lakiehdotuksen 1 ja 4 §:ssä säädetään yksityiskohtaisesti toiminnanharjoittajan oikeudesta saada tukea. Oikeus tukeen olisi esityksen 1 liitteessä määritetyillä toimialoilla toimivilla toiminnanharjoittajilla, jotka täyttävät 4 §:n mukaiset edellytykset tuen myöntämiseksi. Energiavirastolla ei olisi tarkoituksenmukaisuuteen liittyvää harkintavaltaa päättäessään tuen myöntämisestä.

Maksettavan tuen suuruudesta säädetään yksityiskohtaisesti ehdotuksen 2 luvussa koskien tuen määrää. Energiavirasto määritteli 8 §:n mukaisesti tuen laskennassa sovellettavan päästöoikeuden hinnan eikä Energiavirastolla olisi asiassa harkintavaltaa. Esityksen 7 §:n 2 momentin mukaan Energiavirasto määritteli tuki-intensiteetin tilanteessa, missä haetun tuen kokonaismäärä ylittää 150 miljoonaa euroa. Energiavirastolla ei olisi tuen määrän suhteen omaa harkintavaltaa, vaan kyse olisi talousarvion toimeenpanosta.

Siten kokonaisuudessaan Energiavirastolla ei olisi tarkoituksenmukaisuuteen tai talousarvion toimeenpanoon liittyvää harkintavaltaa sen päättäessä maksettavan tuen määrästä. Valtionavustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 63/2001 vp) mukaan laki voisi toimia mallina tukien käyttöä, valvontaa ja tarkastusta sekä palauttamista ja takaisinperintää koskeville säännöksille, vaikka kyse olisi sellaisesta valtionavustuslain 3 §:ssä tarkoitettusta etuudesta, johon lakia ei sovelleta. Edelleen perustelujen mukaan tarvittaessa erityislainsäädännössä voidaan ottaa viittaussäännöksellä sovellettavaksi tarkoitukseen soveltuvat valtionavustuslain säännökset. Lakiehdotuksen 22 §:n 3 momentissa ja 23 §:ssä olisi viittaus valtionavustuslain sovellettavaksi tarkoitettuun säännökseen. Muutoin valtionavustuslaki ei tulisi sovellettavaksi.

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdan mukaan toiminnanharjoittajalla tarkoitettaisiin tässä laissa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tosiasiallinen määräysvalta laitoksen toiminnasta ja tämän lain mukaisesti myönnetyn tuen käytöstä. Keskeistä olisi, kuka tai mikä taho vastaisi laitoksen käytöstä tai ohjaisi laitoksen toimintaa käytännössä. Keskeistä olisi myös, kuka tai mikä taho tosiasiallisesti ohjaisi laitoksen liiketoimintaa. Pelkällä yhtiöoikeudellisella järjestelyllä eriytetty toiminta ei poistaisi tosiasiallista määräysvaltaa käyttävän toiminnanharjoittajan velvollisuuksia. Esimerkiksi konserniyrityksissä, missä emoyritys yhdessä tytäryritysten kanssa muodostavat konserniyrityksen, tosiasiallinen määräysvalta tytäryritykseen voi olla emoyrityksellä. Tosiasiallinen määräysvalta voi muuttua esimerkiksi yrityskauppojen tai fuusioiden yhteydessä taikka omistususuuksien muuttuessa. Toiminnanharjoittaja vastaisi tuen 14 §:n mukaisesta käytöstä niiden vuosien osalta, jolle sitä on myönnetty. Mikäli tosiasiallisen määräysvallan muutos estäisi toiminnanharjoittajaa käyttämästä tukea lain tavoitteiden mukaisesti, olisi Energiavirastolla mahdollista arvioida täytyvätkö 22 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset tuen takaisinperinnälle.

Pykälän 2 kohdan mukaan laitoksella tarkoitettaisiin lain soveltamisalaan kuuluvaa laitosta, jonka tietojen perusteella tukea haettaisiin. Laitoksella tarkoitettaisiin kiinteää toiminnallista kokonaisuutta, jossa tuotetaan yhtä tai useampaa lain 1 liitteessä mainittujen toimialojen tai toimialan osien tuotteista, sekä siihen teknisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa.

Pykälän 3 kohdan mukaisesti tarkasteluvuodella tarkoitettaisiin kalenterivuotta, jonka tietojen perusteella tukea haetaan.

Pykälän 4 kohdan mukaan hiilidioksidin päästökertoimella tarkoitettaisiin valtioneuvoston mukaisesti fossiilisista polttoaineista eri maantieteellisillä alueilla tuotetun sähkön hiilidioksidi-intensiteetin painotettua keskiarvoa, joka ilmaistaan tonneina hiilidioksidia megawattituntia kohti (tCO₂/MWh). Painotus vastaa näiden fossiilisten polttoaineiden tuotantoyhdistelmää kyseisellä maantieteellisellä alueella. Hiilidioksidin päästökerroin lasketaan jakamalla energiateollisuuden hiilidioksidiekvivalentteina ilmoittama päästöjen määrä fossiilisista polttoaineista saadun sähkön bruttotuotannolla, joka ilmaistaan terawattitunteina (TWh). Valtioneuvoston mukaisesti maantieteellisiksi alueiksi katsotaan alueet, a) jotka koostuvat sähköpörrösten kautta yhteen kytketyistä osamarkkinoista, tai b) joiden sisällä ei ole ilmoitettu ylikuormituksesta, ja molemmissa tapauksissa tuntikohtaiset seuraavaa vuorokautta koskevat sähköpörrösten hinnat alueen sisällä poikkeavat toisistaan euroina (Euroopan keskuspankin päivittäiskurssi) enintään yhden prosentin merkittävässä määrässä kaikkia yhden vuoden tunteja. Tällainen alueellinen erottelu osoittaa, miten tärkeitä fossiilisia polttoaineita käyttävät voimalat ovat loppuhinnan määräytymiselle tukumarkkinoilla ja mikä niiden asema on marginaalilaitoksina. Pelkkä sähkökauppa kahden jäsenvaltion välillä ei tarkoita automaattisesti, että ne muodostavat ylikansallisen alueen. Koska jäsenvaltioiden alueista ei ole tarpeeksi asiaa koskevia tietoja, maantieteellisiin alueisiin kuuluu yhden tai useamman jäsenvaltion koko alue. Valtioneuvoston mukaisesti Suomi ja Ruotsi muodostavat yhdessä maantieteellisen alueen, mihin sovelletaan yhtenevää kerrointa. Samaa sähköntuotannon päästökerrointa sovelletaan kaikkiin sähkönhankinnan muotoihin ja kaikkiin tuenhakijoihin, jotta voidaan varmistaa sähkönhankinnan lähteiden tasavertainen kohtelu ja välttää väärinkäyttömahdollisuudet.

Pykälän 5 kohdan mukaan toteutuneella tuotoksella tarkoitettaisiin laitoksen tukeen oikeutettua toteutunutta tukikelpoisten tuotteiden tuotantoa tarkasteluvuonna ilmaistuna tonneina vuodessa.

Pykälän 6 kohdan mukaan toteutuneella sähkönkulutuksella megawattitunteina ilmaistuna tarkoitettaisiin laitoksen tukeen oikeutettua toteutunutta sähkönkulutusta, mukaan lukien ulkoistetun tukikelpoisen tuotannon sähkönkulutus, tarkasteluvuonna.

Pykälän 7 kohdan mukaan kehittämistoimella tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajalle suoria kustannuksia aiheuttavaa investointia tai muuta toimenpidettä, jonka avulla toiminnanharjoittaja kehittää tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Investoinneilla tarkoitettaisiin aineettomia investointeja sekä investointeja aineelliseen käyttöomaisuuteen. Kehittämistoimi katsottaisiin hiilineutraaliutta edistäväksi, mikäli sen toteuttamisella pyritään kasvihuonekaasupäästöjen välttämiseen tai vähentämiseen, energian- tai materiaalien käytön tehostumiseen, uusiutuvan energian käytön lisäämiseen tai edellä mainittujen yhdistelmään laitoksella.

4 §. Tuen myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin tuen myöntämisen edellytyksistä. Valtiontukisuuntaviivojen 54 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden tulee sitoutua varmistamaan, että tuensaaja noudattaa velvoitetta tehdä energiatehokkuusdirektiivin 8 artiklassa tarkoitettu energiakatselmus. Energiatehokkuusdirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön energiatehokkuuslailla. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta tehdä energiategokkuuslain mukainen energiakatselmus tai velvollisuudesta osoittaa, että se on vapautettu energiakatselmuksen tekemisestä energiategokkuuslain 7 §:n nojalla. Velvoite tulisi täyttää, vaikkei toiminnanharjoittaja olisi energiategokkuuslain 3 §:n 6 kohdan mukainen suuri yritys. Energiakatselmus kohdistuu aina yritykseen kokonaisuudessaan. Se voi kohdistua myös kahden tai useamman yrityksen muodostamaan konserniin. Siinä selvitetään koko yrityksen tai konsernin energiankulutusprofiili. Yrityksellä voi olla useita yksittäisiä energiankäyttökohteita, kuten rakennuksia, tuotantolaitoksia ja kuljetuksia. Niiden kaikkien energiankäyttö, mukaan lukien muun muassa lämpö, sähkö, polttoaineet, sisältyy yrityksen energiakatselmukseen.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että toiminnanharjoittajan tulisi osoittaa, että vähintään 30 prosenttia sen kuluttamasta sähköstä on tuotettu hiilettömällä lähteillä. Hiilettömällä lähteillä tarkoitettaisiin sähköä, joka on tuotettu uusiutuvalla energialla tai ydinenergialla. Edellytyksen täyttymistä arvioitaisiin niiden laitosten sähkönkulutuksen osalta, joiden tietojen perusteella toiminnanharjoittaja hakee tukea. Valtiontukisuuntaviivat edellyttävät, että niiden mukaisista tukea myöntävät jäsenvaltiot sitoutuvat seuraamaan, että tuensaajat, jotka kuuluvat energiategokkuusdirektiivin 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti energiakatselmuksen tekemistä koskevan velvoitteen piiriin, noudattavat valtiontukisuuntaviivojen 55 kohdan vaihtoehtoisia vaatimuksia. Sähköistämistuen edellytyksenä olisi vaihtoehto b: pienentävät sähkönkulutuksensa hiilijalanjälkeä siten, että ne kattavat vähintään 30 prosenttia sähkönkulutuksestaan hiilettömistä lähteistä tuotetulla sähköllä. Suuntaviivojen 55 kohdan vaihtoehtoisia vaatimuksia ja niihin liittyviä kansallisia ominaispiirteitä ja soveltuvuutta Suomen tukijärjestelmään tarkastellaan laajemmin hallituksen esityksen perusteluosiossa. Sähköistämistukijärjestelmässä edellytettäisiin, että toiminnanharjoittajan tulisi 11 §:n mukaisessa hakemuksessa toimittaa selvitys kuluttamansa sähkön hiilettömän sähkön osuudesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että muun kuin energiategokkuuslain 3 §:n 6 kohdassa tarkoitettun suuren yrityksen tulisi täyttää tämän pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu velvoite viimeistään tuen myöntämistä seuraavana vuonna tukea ensimmäisen kerran haattaessa. Velvoite katselmoinnin tekoon tulisi uutena muutamille pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka ovat oikeutettuja hakemaan sähköistämistukea. Riittäisi, että pienet ja keskisuuret yritykset osoittaisivat täyttäneensä velvoitteen ensimmäistä tuen myöntämistä vuotta seuraavana vuonna.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisestä tilanteessa, jossa laitos lopettaa toimintansa. Tukea ei myönnettäisi toiminnanharjoittajalle, jos laitos lopettaa toimintansa ennen tuen myöntämistä. Laitoksen tulee olla toiminnassa ja tuottaa tukikelpoista tuotetta tuen hakemisen sekä myöntämisen ajankohtana. Laitoksen katsottaisiin lopettaneen toimintansa, jos toiminnan uudelleen aloittaminen ei olisi teknisesti mahdollista. Teknisesti mahdotonta olisi aloittaa uu-

delleen toiminta tilanteissa, joissa laitoksen toiminnan kannalta keskeisiä laitteistoja ei enää pidettäisi toimintakuntoisina. Jos toiminnan aloittaminen olisi teknisesti mahdollista, toiminnanharjoittajan olisi osoitettava, että laitos aloittaisi toimintansa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa toiminnan lopettamisesta. Tällöin toiminnanharjoittajan olisi mahdollista saada tuki edelleen, jos laitoksen toimintaa jatkettaisiin. Tukea ei olisi tarkoituksenmukaista maksaa toimintansa lopettaneelle laitokselle koska se ei tällöin enää täyttäisi esityksen 1 §:ssä asetettua tavoitetta hiilivuotoriskin hillinnälle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, ettei tukea myönnettäisi yrityksille, joiden toiminta on taloudellisissa vaikeuksissa. Kannattamattomien yritysten poistuminen markkinoilta on tavanomainen osa markkinoiden toimintaa, ja niiden tukeminen valtion toimenpitein voi vääristää kilpailua merkittävästi. Tämän takia valtiontukien myöntäminen vaikeuksissa oleville yrityksille on EU:n valtiontukisääntelyn puitteissa mahdollista ainoastaan hyvin rajoitetuissa tilanteissa. Vaikeuksissa olevana pidetään EU:n valtiontukisääntöissä yleisesti ottaen yritystä, jonka toiminnan katsotaan loppuvan lähes varmasti lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä ilman viranomaisten tukitoimia. Suuntaviivoissa valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen (EUVL C 249, 31.7.2014) on määritelty yksityiskohtaiset kriteerit, joiden nojalla yrityksen katsotaan olevan vaikeuksissa.

5 §. Viranomaistehtävät. Energiavirasto vastaisi lain noudattamisen valvonnasta. Energiavirasto vastaisi kaikista tuen myöntämiseen ja sen käytön seurata ja valvontaan liittyvistä viranomaistehtävistä. Energiavirasto vastaisi tuen määrän laskemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, tuen käytön valvonnasta, raportoinnista sekä muista ehdotetussa laissa säädetyistä viranomaistehtävistä. Energiavirasto vastaisi toiminnanharjoittajan toimittamien tietojen oikeellisuuden varmistamisesta. Energiavirasto vastaisi lisäksi tukea koskevan vuosittaisen raportin laatimisesta komissiolle neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 ja komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 mukaisesti. Edellä mainituissa asetuksissa vahvistettujen vaatimusten lisäksi raportin tulisi sisältää valtiontukisuuntaviivoissa edellytetyt tiedot. Energiavirasto vastaisi myös tukijärjestelmään liittyvien tietojen julkaisusta ja raportoinnista siten, kun on valtiontukisuuntaviivoissa edellytetty. Energiavirasto vastaisi yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa päästökauppadirektiivin 10 a artiklan 6 kohdan mukaisesti julkaistavasta raportista.

6 §. Tuen määräytymisvuodet. Pykälässä säädettäisiin, että tukea voitaisiin myöntää tarkasteluvoosien 2021–2025 tietojen perusteella. Tuki maksettaisiin takautuvasti tarkasteluvootta seuraavana vuonna. Ensimmäinen vuosi, jonka tietojen perusteella tukea voitaisiin myöntää, olisi 2021 ja sen perusteella myönnettävä tuki maksettaisiin vuonna 2022. Viimeinen vuosi, jonka tietojen perusteella tukea voitaisiin myöntää, olisi 2025 ja sen perusteella myönnettävä tuki tulisi maksuun vuonna 2026. Päästökaupan valtiontukisuuntaviivoja on mahdollista soveltaa neljännessä päästökauppakaudella eli vuosina 2021–2030. Mikäli jäsenvaltio haluaa myöntää tukea lyhyemmäksi ajaksi, sen olisi käytettävä viitejaksona tuensaajien tilikautta ja myönnettävä tukea vuosittain. Valtiontukisuuntaviivoissa todetaan, että kaikkia ilmastoon liittyviä poliittisia välineitä ja etenkin niitä, joista säädetään päästökauppadirektiivissä ja joilla on määrä saada aikaan kasvihuonekaasupäästöjen lisävähennyksiä vuoteen 2030 mennessä, tarkastellaan uudelleen ja muutetaan tarvittaessa. Tässä otetaan huomioon ilmastotavoitteita koskeva suunnitelma sekä hiilidioksidipäästöjen tullimekanismin perustamista koskeva aloite. Tämän jälkeen komissio tarkistaa, onko valtiontukisuuntaviivoja tarpeen muuttaa tai mukauttaa sen varmistamiseksi, että ne ovat johdonmukaisia ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa, ja että niillä edistetään tämän tavoitteen saavuttamista toimintaedellytysten tasapuolisuudesta tinkimättä. Esityksen 14 §:n mukaisesti toiminnanharjoittajien tulisi käyttää vähintään 50 prosenttia tarkasteluvoosien aikana myönnetystä tuesta kehittämistoimiin, joilla ne edistävät toimintansa siirtymistä kohti hiilineutraalimpaa tuotantotapaa. Tuki tulisi käyttää kehittämistoimiin viimeistään 31.12.2028.

7 §. Tuen enimmäismäärä. Pykälässä säädettäisiin tämän lain nojalla vuosittain myönnettävän tuen enimmäismäärästä ja tuen määrän laskennassa sovellettavan tuki-intensiteetin tasosta. Tuki-intensiteetillä tarkoitettaisiin tuen osuutta tukikelpoisista kustannuksista. Valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset, jos se on enintään 75 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Kansallisesti päätetty tuki-intensiteetti olisi lähtökohtaisesti 25 prosenttia. Päästöoikeuden hinnan ja tukikelpoisen sähkönkulutuksen vaihtelusta johtuen olisi lisäksi tarpeen rajata tuen kokonaiskustannusten nousua ennakoitua suuremmiksi. Tämän lain perusteella myönnetyn tuen vuosittaiset enimmäismenot valtiolle eivät saisi ylittää 150 miljoonaa euroa vuosina 2022–2026. Kansallinen tuki-intensiteetti olisi valtiontukisuuntaviivojen sallittua enimmäisintensiteettiä selvästi alhaisempi. Valtiontuen suuntaviivojen mukaan tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset, jos se on enintään 75 prosenttia aiheutuneista välillisistä päästökustannuksista. Kansallisesti määritetty, suuntaviivojen enimmäismäärää alhaisempi tuki-intensiteetti rajaa tuen kokonaiskustannusta. Lisäksi voidaan varmistua, että tuki on oikeasuhteista ja sen kielteiset vaikutukset kilpailuun ja kauppaan ovat riittävän vähäiset. Kansallisesti sovellettava tuki-intensiteetti olisi 25 prosenttia, haetun tuen kokonaismäärän ollessa 150 miljoonaa euroa tai sen alle. Tämä olisi valtiontukisuuntaviivojen sallittua enimmäisintensiteettiä selvästi alhaisempi. Alhainen intensiteetti rajaa tuen kokonaiskustannusta. Vuosittain myönnettävän tuen määrään vaikuttavat keskeisesti päästöoikeuden hintakehitys sekä laitosten kuluttama sähkön määrä. Kumpaankin tekijään liittyy suurta epävarmuutta, mikä lisää epävarmuutta tuen kokonaismäärästä ja siten myös sen vaikutuksista valtion talouteen, huolimatta kansallisesti päätetystä tuki-intensiteetin tasosta. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi vuosittainen budjettikatto 150 miljoonaa euroa, joka rajaisi vuosittain myönnettävän tuen kokonaismäärää riippumatta päästöoikeuden hinnan ja tukikelpoisen sähkönkulutuksen tasosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuki-intensiteetin määrittämisestä tilanteessa, jossa vuosittain haetun tuen kokonaismäärä tuki-intensiteetillä 25 prosenttia ylittäisi 150 miljoonaa euroa. Tällöin Energiaviraston tulisi määrittää tuen laskennassa sovellettava tuki-intensiteetti alhaisemmalle tasolle siten, että kyseisenä vuonna myönnettävä tuen kokonaismäärä ei ylittäisi 150 miljoonaa euroa. Määritetty tuki-intensiteetti tulisi pyöristää alaspäin lähimpään kokonaislukuun siten, että se rajaa myönnettävän tuen kokonaismäärän mahdollisimman tarkkarajaisesti 150 miljoonaan euroon, sitä kuitenkaan ylittämättä. Tuen laskennassa sovellettaisiin kaikille tukea hakeneille toiminnanharjoittajille samaa tuki-intensiteettiä riippumatta sen tasosta. Mahdollinen alhaisempi tuki-intensiteetti ei asettaisi toiminnanharjoittajia eriarvoiseen asemaan eikä Energiavirastolla olisi harkintavaltaa myönnettävän tuen määrästä.

8 §. Päästöoikeuksien termiinihinnan määrittäminen. Pykälässä säädettäisiin Energiaviraston tehtävästä määrittää vuosittain tuen määrän laskennassa sovellettava Euroopan unionin päästöoikeuden termiinihintaa. Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihinnalla tarkoitettaisiin EU:n päästöoikeuksien päivittäisten, toimituksesta tuen myöntämivuoden joulukuussa maksettavien yhden vuoden termiinihintojen (viimeisin tarjoushinta) keskiarvoa euroina tietyssä EU:n hiilipörssissä tarkasteluvuotta edeltävänä vuonna 1. tammikuuta–31. joulukuuta. Esimerkiksi tarkasteluvuodelle 2023 myönnettävän tuen osalta se on tietyssä EU:n hiilipörssissä 1. tammikuuta–31. joulukuuta 2022 tarjottujen joulukuuta 2023 koskevien viimeisimpien tarjoushintojen keskiarvo. Määrityksessä tulisi käyttää kaupankäyntivolyymiltaan mahdollisimman edustavan ETA-alueella sijaitsevan päästöoikeuspörssin kaupankäyntitietoja.

9 §. Tuen määrän laskeminen sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Pykälässä säädettäisiin laskukaavasta, jonka perusteella tuen määrä laskettaisiin kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on käytettävissä komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/331 (jäljempänä *komission ilmaisjakoasetus*) mukaisesti määritelty sähkönkulutuksen tehokkuuden

vertailuarvo. Tuen laskukaava noudattaisi valtiontukisuuntaviivoissa määritettyä. Vuosittaisen tuen määrä laskettaisiin seuraavasti: tuki-intensiteetti tarkasteluvuonna kertaa hiilidioksidin päästökerroin, jonka arvo on 0,58 kertaa Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinihintaa kertaa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo kertaa toteutunut tuotos.

Pykälän 2 momentin mukaan sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla, joka ilmaistaan megawattitunteina tuotostonnilta ja määritellään PRODCOM-tasolla, tarkoitettaisiin tuotekoh- taista sähkönkulutusta sellaista tuotostonnia kohti, joka on saatu kaikkein sähkötehokkaim- malla, kyseiselle tuotteelle käytettävissä olevalla tuotantomenetelmällä. PRODCOM-tasolla viitataan Eurostatin ylläpitämään luetteloon teollisuuden tuotantonimikkeistä, jota käytetään ti- lastotietojen keräämisessä. PRODCOM-luettelon tuotenimikkeet ovat 8-numeroisia. Noudatet- tavat vertailuarvot olisivat päästökauppadirektiivin 10 a artiklan kohdan 2 mukaisia. Vuosille 2021–2025 ne on annettu komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2021/447 (jäljempänä *ver- tailuarvoasetus*). Sovellettavat vertailuarvot on lueteltu tämän lain 2 liitteessä. Sähkönkulutuk- sen tehokkuuden vertailuarvoja pienennettäisiin vuosittain tarkasteluvuodesta 2022 alkaen kul- lekin vertailuarvolla valtiontukisuuntaviivoissa määritetyn vähennysprosentin mukaisesti. Vä- hennysprosentit on lueteltu lain 2 liitteessä. Soveltamalla sähkönkulutuksen tehokkuuden ver- tailuarvoja varmistettaisiin, että tehottomille tuotantoprosesseille annettu tuki pysyy rajallisena, ja säilytettäisiin energiatehokkaimpien teknologioiden levittämiseen suunnattu kannustava vai- kutus.

Pykälän 3 momentin mukaan niille laitoksessa valmistettaville tuotteille, joille on komission ilmaisjakoasetuksen 1 liitteen 2 kohdassa vahvistettu sähkön ja polttoaineen vaihdettavuus, säh- könkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo määritettäisiin lain 3 liitteessä kuvatun mukaisesti. Näiden prosessien osalta tuotteiden vertailuarvot on vertailuarvoasetuksessa määritetty suorien päästöjen (energia- ja prosessipäästöt) summan ja sähkön vaihdettavissa olevan osan käytöstä aiheutuvien välillisten päästöjen perusteella. Sähkönkulutuksen vertailuarvo johdettaisiin täl- löin tuotteen vertailuarvosta keskimääräisen eurooppalaisen päästötasokertoimen (0,376 t CO2 /MWh) avulla. Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo määriteltäisiin samojen järjestel- män rajojen sisällä siten, että tuen määrää määritettäessä huomioon otetaan vain sähkön osuus. Määritetyt sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot laskisivat valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti vuosittain tarkasteluvuodesta 2022 alkaen 1,09 prosenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että Energiavirasto vastaisi laitospohjaisen tuen määrän laskennasta 1 momentin mukaisesti. Energiavirasto myös määrittäisi tuen laskennassa sovellet- tavan sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvon 2 ja 3 liitteiden mukaisesti tuen määrän las- kennan yhteydessä.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

10 §. *Tuen määrän laskeminen sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden ver- tailuarvoa.* Pykälässä säädettäisiin tuen määrän laskemisesta silloin, kun laitoksessa valmistet- taville tuotteille ei ole käytettävissä komission ilmaisjakoasetuksen mukaisesti määriteltyä säh- könkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Tuen laskukaava noudattaisi valtiontukisuuntavii- voissa määritettyä. Vuosittaisen tuen määrä laskettaisiin seuraavasti: tuki-intensiteetti tarkaste- luvuonna kertaa hiilidioksidin päästökerroin, jonka arvo on 0,58 kertaa Euroopan unionin pääs- töoikeuksien termiinihintaa kertaa toissijainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo ker- taa toteutunut sähkönkulutus. Jos laitoksessa valmistettaisiin lisäksi tuotteita, jotka eivät kuulu lain soveltamisalaan, tuen määrä laskettaisiin ainoastaan lain soveltamisalaan kuuluvien tuot- teiden sähkönkulutuksen osalta.

Pykälän 2 momentin mukaisesti toissijaisella sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla tarkoitettaisiin valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti 80 prosentin osuutta toteutuneesta sähkönkulutuksesta. Valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti se vastaisi sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoja soveltamalla saavutettua keskimääräistä vähennyspanosta (vertailuarvon mukainen sähkönkulutus / ennakoitu sähkönkulutus). Sitä sovellettaisiin kaikkiin tuotteisiin, jotka kuuluvat tukikelpoisiin toimialoihin, mutta joille ei ole määritelty omaa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa pienennettäisiin vuosittain tarkasteluvuodesta 2022 alkaen 1,09 prosentilla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Energiavirasto vastaisi laitospohjaisen tuen määrän laskennasta 1 momentin mukaisesti. Energiavirasto myös määrittäisi tuen laskennassa sovellettavan sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvon 2 momentin mukaisesti.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

11 §. Tuen hakeminen. Tukea saadakseen toiminnanharjoittajan olisi toimitettava Energiavirastolle hakemus. Valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti tuki soveltuu sisämarkkinoille vain, jos sillä on kannustava vaikutus. Jotta tuella olisi kannustava vaikutus ja sillä voitaisiin tosiasiallisesti estää hiilivuotoa, tukea olisi haettava ja se olisi maksettava toiminnanharjoittajalle tarkasteluvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Näin ollen tukihakemus tulisi toimittaa Energiavirastolle vuosittain valtioneuvoston asetuksessa säädettyyn määräaikaan mennessä, jotta se voitaisiin hyväksyä. Asetetun määräajan jälkeen tulleet hakemukset hylättäisiin. Hakemuksella toiminnanharjoittajan tulisi toimittaa tiedot laitoksesta sekä sen toiminnasta. Hakemusten toimittamista varten Energiavirasto ylläpitäisi sähköistä asiointijärjestelmää.

Tarkempia säännöksiä tuen hakemisen määräajasta, tukihakemuksen sisällöstä ja sen toimittamisen tavasta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Tässä laissa säädetyn lisäksi sovellettaisiin hallinnon yleislakeja.

12 §. Tuen myöntäminen. Energiaviraston tulisi 11 § mukaista hakemusta käsitellessään tarkastaa, että hakemuksella ilmoitetut tiedot ovat uskottavia ja luotettavia sekä kattavuudeltaan ja tarkkuudeltaan riittäviä, jotta se voi varmistua, että 6-10 §:n mukaisesti määritetty tuki on laskettu oikein. Energiaviraston tulisi varmistua, että arviointia tehdessään sen toimintatavat ja tulkintatavat ovat yhtenevät, jotta varmistuttaisiin toiminnanharjoittajien yhdenmukaisesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Energiavirasto voisi varmistusta tehdessään käyttää apunaan myös oman organisaationsa ulkopuolisia asiantuntijoita. Tämä voi olla tarpeen tilanteissa, joissa arvioinnin kohteena on erityistä, yksityiskohtaista toimialakohtaista osaamista vaativa laitos tai sen osa. Tällöinkin kokonaisvastuu toiminnanharjoittajan ilmoittamien tietojen oikeellisuuden arvioinnista olisi Energiavirastolla.

Tuki myönnettäisiin vain siltä osin, kuin toiminnanharjoittaja pystyy hakemuksessaan luotettavasti osoittamaan laitoksen tukikelpoisuuden. Energiavirasto hyväksyisi hakemuksen, jos siinä on osoitettu, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä. Energiavirasto tekisi päätöksen 6–10 §:n mukaisesti lasketun tuen myöntämisestä. Valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti, jotta tuella olisi kannustava vaikutus ja sillä voitaisiin tosiasiallisesti estää hiilivuotoa, sitä on haettava ja se on maksettava tuensaajalle tarkasteluvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Näin ollen Energiaviraston tulisi käsitellä hakemus siten, että tuki voitaisiin maksaa toiminnanharjoittajalle 13 §:n mukaisesti saman kalenterivuoden aikana.

Tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä koskevasta päätöksestä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

13 §. Tuen maksaminen. Valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti, jotta tuella olisi kannustava vaikutus ja sillä voitaisiin tosiasiallisesti estää hiilivuotoa, sitä on haettava ja se on maksettava tuensaajalle tarkasteluvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Näin ollen Energiavirasto maksaisi tuen 12 §:n päätöksen mukaisesti viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jona tukea on haettu. Maksettavasta summasta Energiavirasto voisi kuitata takaisinperittävän tai palautettavan tuen taikka sen perusteella perittävän koron tai viivästyskoron 25 §:n mukaisesti.

Energiaviraston tulisi jättää tuki maksamatta, jos tuensaajaa koskee Euroopan komission valtiotukien alalla antamaan sellaiseen aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton takaisinperintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

14 §. Tuen käyttö. Toiminnanharjoittajan, jolle on 12 §:n mukaisesti myönnetty tukea, tulisi käyttää siitä vähintään 50 prosenttia yhteen tai useampaan kehittämistoimeen, joilla edistettäisiin lain 1 §:n mukaisten tavoitteiden toteutumista Suomessa. Kehittämistoimilla tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajalle suoria kustannuksia aiheuttavaa investointia tai muuta toimenpidettä, jonka avulla toiminnanharjoittaja kehittää tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Toimet voivat kohdistua esimerkiksi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, energiankäytön tehostamiseen, uusiutuvan energian käytön lisäämiseen ja toiminnan sähköistämiseen. Tuki tulisi käyttää kehittämistoimiin viimeistään 31.12.2028. Tukiohjelma on viisivuotinen ja sen mukaista tukea maksetaan viimeisen kerran vuonna 2026. Koska vuosittain myönnettävän tuen määrään liittyy epävarmuutta, olisi tarpeen varata toiminnanharjoittajalle aikaa vielä vuoden 2026 jälkeen käyttää tuki tarkoituksenmukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kehittämistoimista syntyviin kustannuksiin, joihin tukea käytetään, ei tulisi kohdistua valtiontuiksi katsottavia tukia. Tällainen tuki on esimerkiksi energiatuki, joka on myönnetty valtioneuvoston asetuksen energiatauen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2018-2022 (1098/2017) nojalla. Valtiontuiksi katsottavien tukien ja sähköistämistuen käytön kohdistuminen samoihin kustannuksiin olisi tarpeen rajata pois, jotta varmistutaan, ettei valtiotukien kannustavuus laske ja ettei esimerkiksi energiatuen kohdalla julkisen tuen sallittu enimmäismäärä ylitä. Valtiontuki määritetään SEUT:n 107 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltion myöntämäksi taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetyksi tueksi, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvoitteesta toimittaa Energiavirastolle suunnitelma, missä toiminnanharjoittaja kuvaa aiotut kehittämistoimet ja niistä syntyvät kustannukset, mihin tuki tullaan käyttämään. Tiedot tulisi toimittaa, jotta Energiavirasto voisi arvioida ja hyväksyä toiminnanharjoittajan suunnitelman tuen käytölle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittajan tulee toimittaa tietoja, joilla Energiavirasto voi varmistua, että toiminnanharjoittaja täyttää velvoitteet koskien tuen käyttöä. Tiedot tulisi toimittaa, jotta Energiavirasto voisi varmistua, että toiminnanharjoittaja on käyttänyt tuen laissa edellytetyllä tavalla.

Tarkempia säännöksiä kehittämistoimista, niiden edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista sekä kehittämistoimia ja niiden kustannuksia koskevien tietojen toimittamisesta ja käsitteilyä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

15 §. Tiedonsaantioikeus. Tehokas ja tarkoituksenmukainen valvonta edellyttää laissa turvattua oikeutta saada valvontaa varten tietoja. Energiavirastolla olisi 1 momentin mukaan oikeus saada lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot toiminnanharjoittajilta,

sähköntuottajalta, joka toimittaa sähköä toiminnanharjoittajalle sekä verkonhaltijoilta. Valvontaa varten välttämättömillä tiedoilla tarkoitettaisiin sellaisia tietoja, jotka ovat sisällöllisesti paikkansa pitäviä ja jotka antavat oikean ja riittävän kuvan lain säännösten ja Energiaviraston päätöksissä annettujen määräysten noudattamisesta. Energiavirasto voisi määräyksellä velvoittaa antamaan tarvittavat tiedot ja tarvittaessa tehostaa määräystä 18 §:n 2 momentin nojalla uhkasakolla.

Energiavirastolla olisi 2 momentin mukaan oikeus viranomaisen toiminnan julkisuudesta säädettyssä laissa (621/1999) tai muualla laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saada tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja viranomaisilta. Nämä valvonnan kannalta välttämättömät tiedot voisivat koskea toiminnanharjoittajan sähkönkulutusta, tuotantoa ja tuen käyttöä (1 kohta), toiminnanharjoittajan saamia investointitukia ja muita valtiontukia (2 kohta) sekä toiminnanharjoittajaa koskevista muista kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista olennaisista seikoista (3 kohta). Viimeksi mainitut seikat voivat koskea esimerkiksi toiminnanharjoittajan tuen alaisten tuotteiden tuottamista tai toiminnanharjoittajaa koskevia muita seikkoja, joilla on olennaista merkitystä tuen määräytymisen, maksamisen, käytön, takaisinperinnän tai tuensaajaan kohdistuvien velvoitteiden kannalta. Kyseisiä tietoja voi esimerkiksi olla veroviranomaisilla, tullilla ja Energiavirastolla itsellään.

16 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän mukaan salassapitosäännökset eivät estäisi Energiavirastoa luovuttamasta tietoja toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään. Tämän pykälän mukaisesti Energiavirasto olisi myös oikeutettu toimittamaan tukihakemuksessa sekä valvonnan yhteydessä saatuja tietoja työ- ja elinkeinoministeriölle. Pykälän 2 kohta liittyy keskeisesti EU:n valtiontukisääntelyn valvontaan, ja vastuutaho asiassa on työ- ja elinkeinoministeriö.

Syyttäjän oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä ja maksutta viranomaiselta virka-tehtävien suorittamista varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat säädetään syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 22 §:n 1 momentissa. Poliisin oikeudesta päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä saada viranomaiselta poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä säädetään poliisilain (872/2011) 4 luvun 2 §:n 1 momentissa. Tämän johdosta ei ehdoteta säädetävän Energiaviraston velvollisuudesta luovuttaa näille tahoille tietoja.

17 §. Viranomaisen tarkastusoikeus. Pykälän 1 momentissa varmistettaisiin Energiaviraston tarkastusoikeus laitoksissa, tiloissa ja alueilla, joihin pääsy on laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen. Tämä oikeus käsittäisi kaikki ne tilat ja alueet, joiden olosuhteilla on merkitystä arvioitaessa muun muassa 4 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymistä. Tällaisia tiloja ja alueita voivat olla esimerkiksi toiminnanharjoittajan tukea saavan laitoksen tilat tai alue taikka sähköntuottajan hallitsema tila, joissa säilytetään tietoja toiminnanharjoittajalle toimitetusta sähköstä sekä verkonhaltijan mittarin sijaintipaikka. Energiavirastolla olisi myös oikeus tehdä kyseisissä tiloissa ja alueilla tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Perustuslain 10 §:n nojalla on turvattu kotirauha. Lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Kotirauhan piirissä ovat viranomaistarkastukset mahdollisia, kun on aihetta epäillä tapahtuneen rikos, josta voi seuraamuksena olla vankeusrangaistus. Tämän vuoksi Energiaviraston toimivalta olisi 1 momentin nojalla rajoitettu, kun kyse on pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetuista tiloista. Tällaisissa tiloissa valvontatoimenpiteet olisivat mahdollisia vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettu rikos (väärän todistuksen antaminen viranomaiselle) taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos (avustus-

petos tai törkeä avustuspetos), ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Kyseinen tilanne voisi tulla eteen, jos pääsy tarkastuksen kohteena oleviin tietoihin olisi mahdollista vain kotirauhan piirissä olevilta, esimerkiksi toiminnanharjoittajan omistamilta mutta työntekijän hallussa ja kotonaan säilyttämillä laitteilla.

Pykälän 2 momentin nojalla Energiavirastolla olisi tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa tarkastuksen kohteena olevan toiminnanharjoittajan, sähköntuottajan tai verkonhaltijan aineisto haltuunsa. Haltuunotto voisi tulla kyseeseen silloin, kun asiaa ei voida tarkastuksen vaatimalla tavalla selvittää tarkastuksen yhteydessä ja aineiston haltuunotto olisi siksi tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Haltuunoton kohteena voivat olla kaikki tarkastusoikeuden piirissä olevat asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto. Haltuunotto voisi olla välttämätöntä esimerkiksi tilanteessa, missä tallenteiden tai sähköisessä muodossa olevan aineiston tarkastaminen edellyttää tietoteknisten laitteiden käyttöä tai aineisto on huomattavan suuri. Aineisto olisi palautettava viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi. Ratkaisevaa tarpeen kannalta on se, tarvitaanko aineistoa tarkastuksen tavoitteen edellyttämien lisätietojen hankkimiseksi tai tietojen oikeellisuuden tarkistamiseksi. Aineiston haltuunottoa ei esimerkiksi voitaisi jatkaa siihen asti, kunnes päätös tuen palauttamisesta on tehty.

18 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Pykälässä säädettäisiin Energiaviraston käytävissä olevista keinoista, kun lain säännöksiä taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei noudateta. Energiavirasto voisi esimerkiksi vaatia 1 momentin perusteella toiminnanharjoittajaa toimittamaan 17 §:n 2 momentin mukaiset asiakirjat Energiavirastolle. Energiaviraston olisi ennen kiellon tai määräyksen antamista kuultava asianosaista. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kieltoa ja määräystä koskevan päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kun päätös sisältää asianosaista velvoittavan ratkaisun, on päätös annettava tiedoksi hallintolain 60 §:n mukaisesti todisteellisena tiedoksiantona. Energiaviraston 1 momentin nojalla antamaa määräystä olisi 27 §:n 2 momentin nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiavirasto voisi tehostaa 1 momentin nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämisen- tai keskeyttämishallalla siten kuin uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään. Pääsääntöisesti 1 momentin nojalla annettu päävelvoite ja uhkasakko määrättäisiin samalla päätöksellä. Kiellon tai määräyksen tehostaminen teettämisen- tai keskeyttämishallalla tulisi kyseeseen silloin kuin velvoitteen täyttäminen olisi kiireellistä. Näin voi olla esimerkiksi tilanteessa jossa, aineistoa ei olisi enää myöhemmin tarkastettavissa.

19 §. Virka-apu. Pykälässä olisi viittaus poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ään, jossa säädetään poliisin velvollisuudesta virka-apuun. Pykälässä annettaisiin tulliviranomaisille toimivaltuudet virka-avun antamiseen.

20 §. Viittaus rikoslakiin. Pykälässä olisi viittaus rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ään, jossa säädetään rangaistuksesta väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle ja 29 luvun 5 ja 6 §:ään, joissa säädetään rangaistuksesta avustuspetoksesta.

21 §. Palauttaminen. Pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta palauttaa virheellisesti, liikaa tai muutoin ilmeisen perusteetta saamansa tuki taikka sen osa. Toiminnanharjoittajan olisi oma-aloitteisesti ja viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin saamansa perusteetoman edun palauttamiseksi. Virheellisesti tai liikaa saatuna tukena olisi pidettävä suoritusta, joka maksetaan perusteetta tai liian suurena. Liikaa saatua olisi esimerkiksi virheellisesti liian suureen toteutuneeseen tuotokseen tai toteutuneeseen sähkönkulutukseen perustuva tuki. Syynä virheellisesti, liikaa tai perusteetta maksetulle tuelle voi olla esimerkiksi toiminnanharjoittajan

laiminlyönti, huolimattomuus tai vilpillinen menettely. Tällainen tilanne voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun toiminnanharjoittaja on rajannut tukikelpoiset toiminnot laitoksellaan virheellisesti. Toiminnanharjoittaja on voinut erehdyksessä tai tarkoituksella antaa Energiavirastolle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on vaikuttanut maksettavan tuen määrään, taikka salannut sellaisen seikan. Väärällä tiedolla tarkoitettaisiin tietoja, jotka eivät vastaa tosiasioita tiedon antamishetkellä, ja harhaanjohtavalla tiedolla tietoja ja esittämistapaa, joiden takia Energiavirasto ei saa olennaisilta osin oikeaa ja riittävää kuvaa maksettavan tuen määrään vaikuttavista seikoista. Perusteettoman edun palauttaminen saataisiin jättää tekemättä, jos palautettava määrä on enintään 100 euroa. Säännös vastaisi tältä osin valtionavustuslain (688/2001) 20 §:ssä ja muualla laissa omaksuttuja periaatteita siitä, milloin määrältään erittäin pieni julkis-oikeudellinen maksuvelvollisuus voidaan jättää hoitamatta.

22 §. Takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin tuen takaisinperinnästä sekä siihen liittyvästä vi-
ranomaisharkinnasta.

Pykälän 1 momentin mukaan Energiavirastolla ei olisi takaisinperintään ryhtymisen suhteen harkintavaltaa, vaan sen olisi päätöksellään määrättävä jo maksettu tuki perittäväksi takaisin, kun kyse olisi 21 §:n mukaisen palautusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Takaisinperintä olisi tällöin rajoitettava vastaavasti siihen määrään kuin 21 §:n mukaan olisi palautettava. Energiavirasto voisi tarvittaessa hallintopäätöksellä vahvistaa palautusvelvollisuuden olemassaolon ja määrän.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen harkinnanvaraisesta takaisinperinnästä. Energiavirasto voisi harkita, edellyttääkö julkisen edun turvaaminen takaisinperintää ja onko takaisinperintää pidettävä oikeasuhtaisena laiminlyöntiin nähden. Perusteet liittyvät tuen käyttöön kohdistuviin velvoitteisiin, joita ei aina olisi pidettävä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla olennaisina siten, että niiden seurauksena pitäisi järjestelmällisesti olla takaisinperintä. Takaisinperintää olisi harkittava, jos toiminnanharjoittaja on menetellyt 14 §:n vastaisesti. Tällöin takaisinperintää olisi harkittava siltä osin, kun tuen 14 § mukaista käyttöä ei voida osoittaa. Takaisinperintä voisi tulla kyseeseen tilanteessa, missä olosuhteiden muutoksen johdosta myönnetyn tuen käyttö es-
tyy. Takaisinperinnän perusteena voi olla tuen käytön kohteena olevan toiminnan olennainen supistaminen tai luovuttaminen toiselle. Yleensä tuen käyttötarkoituksen toteuttamisella on merkitystä sille taholle, joka on vastuussa kohteen toiminnasta. Tämän lain mukaisessa tuessa ei siten olisi yleensä kysymys edelleen siirrettävissä olevasta taloudellisesta etuudesta. Tuki olisi voitava periä takaisin, mikäli tuen käytön kohteena oleva toiminta siirretään toiselle henkilölle. Energiavirasto voisi kuitenkin päättää jättää avustuksen perimättä takaisin, jos tuki voitaisiin kyseisessä tilanteessa myöntää myös sille, jolle tuen käytön kohteena ollut toiminta on siirretty. Pienissä virheissä tai olosuhteiden muutoksissa tuen takaisinperintä olisi tavoiteltavaan julkiseen etuun nähden liian raskas toimenpide. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tuen käyttötarkoituksen toteutumista osittain estävän olosuhteiden muutoksen tulee olla hyväksyttävässä ja järkevässä suhteessa seuraamukseen.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus valtionavustuslain 21 §:n 3 kohtaan. Energiavirastolla olisi velvollisuus tuen takaisinperintään, jos toiminnanharjoittaja on antanut Energiavirastolle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan tuen saantiin tai määrään taikka salannut sellaisen seikan. Energiaviraston takaisinperintää koskevaan päätökseen olisi 26 §:n nojalla mahdollista hakea oikaisua. Energiaviraston oikaisupyynnön johdosta antamasta päätöksestä olisi mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölaissa säädetyssä järjestyksessä. Energiaviraston päätöstä olisi 27 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

Tässä pykälässä tai edellä 21 §:ssä ei säädettäisi muille tukea saaneille toiminnanharjoittajille syntyvästä oikeudesta lisätukeen palautettavista tai takaisin perittävistä varoista.

23 §. *Korko ja viivästyskorko.* Pykälässä olisi viittaus valtionavustuslain 24 ja 25 §:ään. Toiminnanharjoittaja olisi velvollinen maksamaan palautettavalle ja takaisinperittäville määrälle vuotuista korkoa. Koronmaksuvelvollisuus alkaisi palauttamis- tai takaisinperintätilanteissa siitä päivästä, jona tuki taikka sen osa on maksettu toiminnanharjoittajalle. Korkoa olisi maksettava siihen päivään saakka, jona tuki maksetaan takaisin ja enintään Energiaviraston takaisinmaksamiselle määräämään eräpäivään. Korkokanta olisi korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu korko lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä. Takaisin perittäville määrälle olisi maksettava viivästyskorkoa, kun toiminnanharjoittaja ei ole täyttänyt takaisinmaksuvelvollisuuttaan viimeistään Energiaviraston asettamassa määräajassa. Viivästyskoron korkokanta olisi valtionavustuslain 25 §:n mukaisesti korkolain 4 §:n 1 momentin mukainen yleinen viivästyskoron määrä.

24 §. *Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika sekä vanhentumisaika.* Energiaviraston tulisi pykälän 1 momentin mukaan tehdä tuen takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun sen perusteesta on saatu tieto. Päätöksen tekeminen lähtökohtaisesti viipymättä edellyttäisi, että takaisinperintää koskevan asian käsittelylle annettaisiin etusija verrattuna muihin tässä laissa tarkoitettuihin hallintoasioihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määräajasta, jonka jälkeen Energiavirasto ei saa enää ryhtyä tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään. Takaisinperintään ei saisi enää ryhtyä, kun on kulunut kymmenen vuotta kyseisen tuen myöntämisestä 12 §:n nojalla. Takaisinperinnän vanhentumisaika koskisi aina sitä tukimäärää joka toiminnanharjoittajalle on myönnetty kunakin vuonna, sekä sen perusteella perittäviä korkoja sekä viivästyskorkoja. Vastaavasti velvollisuus tuen palauttamiseen 21 §:n nojalla raukeaisi, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä.

25 §. *Kuittaus.* Pykälän nojalla Energiavirasto voisi päättää, että 21 §:n mukaisesti palautettava tai 22 §:n mukaisesti takaisin perittävä määrä kuitataan Energiaviraston myöntämästä tuesta. Toiminnanharjoittajaa kuultaisiin hallintolain 34 §:n mukaisesti ennen päätöksen tekemistä. Tuki olisi mahdollista periä takaisin myös kuittaamalla se Energiaviraston muusta samalle toiminnanharjoittajalle maksamasta valtiotuesta. Kuittaus ei voisi koskea toiminnanharjoittajan muita erääntyneitä saatavia. Kuittauksessa on siten noudatettava valtion talousarvion tilijaotte- lussa vahvistettuja talousarvion eri momenttien käyttöoikeuksia.

Palautettavan tai takaisin perittävän määrän kuittauspäivä olisi päivä, jona päätös on tehty. Palautuskorko sekä viivästysseuraamukset laskettaisiin kuittauspäivään saakka. Muilta osin menettelyssä noudatettaisiin hallintolakia. Energiaviraston tulisi selvittää, onko kuittausperusteet riittävät ja perustella kuittauspäätös. Energiaviraston päätökseen tyytymätön toiminnanharjoittaja saisi hakea siihen oikaisua 26 §:n nojalla. Energiaviraston oikaisun johdosta tekemään päätökseen saisi hakea muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Energiaviraston tekemä päätös voitaisiin 27 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jollei muutoksenhaku- tuomioistuimien toisin määrää.

26 §. *Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan asianosainen voisi tehdä oikaisuvaatimuksen Energiavirastolle Energiaviraston 12 §:n nojalla tekemästä päätöksestä koskien tuen myöntämistä, 14 §:n mukaisesta tuen käyttöä koskevan suunnitelman hyväksymispäätöksestä, 22 §:n mukaisesta päätöksestä tuen takaisinperinnästä ja 25 §:n mukaisesta päätöksestä tuen kuittauksesta. Energiaviraston olisi liitettävä päätöksiinsä oikaisuvaatimusohjeet. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan muutoksenhakuun sovellettaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (808/2019). Valitusoikeus määräytyisi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 7 §:n nojalla.

27 §. Päätöksen täytäntöönpano. Energiaviraston 12 §:n perusteella tekemä tuen myöntämistä koskeva päätös, 14 §:n perusteella tekemä hyväksymispäätös tuen käyttöä koskevalle suunnitelmalle ja 25 §:n 1 momentin perusteella tekemä kuittausta koskeva päätös olisivat 1 momentin mukaan pantavissa täytäntöön, vaikka asianosainen olisikin tehnyt oikaisuvaatimuksen asiassa. Täytäntöönpano ei tekisi näiden päätösten kyseessä ollen oikaisuvaatimusta ja muutoksenhakua hyödyttömiksi, eikä välittömän täytäntöönpanon arvioida aiheuttavan muitakaan haittavaikutuksia. Toisaalta välitön täytäntöönpano nopeuttaisi toiminnanharjoittajien hiilineutraaliutta edistäviä kehittämistoimia.

Vastaavasti 2 momentin mukaan Energiaviraston 18 §:n 1 nojalla antamaa kieltoa tai määräystä koskevaa päätöstä sekä 22 §:n nojalla tekemää päätöstä tuen takaisinperinnästä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Muutoksenhakutuomioistuimien voisi kuitenkin kieltää Energiaviraston 1 tai 2 momentissa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä sen keskeytettäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen.

28 §. Maksut. Pykälän 1 momentissa olisi informatiivinen viittaus valtion maksuperustelakiin (150/1992), jonka nojalla Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleiset perusteet sekä maksujen muut perusteet määräytyvät. Energiaviraston maksullisista suoritteista säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa 1241/2019.

Pykälän 2 momentin nojalla tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saataisiin periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Siten esimerkiksi Energiaviraston tuen myöntämistä koskevista päätöksistä perittävät maksut olisivat suoraan ulosottokelpoisia.

29 §. Tietojen säilyttäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta säilyttää tukeen liittyvä aineisto, muun muassa tuotantotiedot, sähkökulutustiedot sekä tuen käyttöön liittyvät tiedot. Tukeen liittyvän aineiston säilytysaika olisi kymmenen vuotta myöntämisaikankohdasta. Säilytysajat olisivat vastaavat kuin 24 §:ssä tuen sekä niille maksettavan koron ja viivästyskoron takaisinperinnän vanhentumisaika. Säilytystavasta ei säädettäisi tarkemmin, mutta pykälässä tarkoitetun aineiston tulisi olla saatavilla pykälässä säädetyn ajan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Energiaviraston velvollisuudesta pitää yksityiskohtaista kirjanpitoa tuen myöntämisen kaikista toimenpiteistä valtiontukisuuntaviivojen edellyttämällä tavalla. Tällaisen kirjanpidon olisi sisällettävä kaikki tarvittavat tiedot sen osoittamiseksi, että edellytyksiä, jotka koskevat tukikelpoisia kustannuksia ja tuen sallittua enimmäisintensiteettiä, on noudatettu soveltuvin osin. Tiedot olisi säilytettävä 10 vuoden ajan tuen myöntämispäivämäärästä ja toimitettava pyynnöstä komissiolle.

30 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentti sisältäisi lain voimaan tulosäädöksen. Lain voimaan saattaminen edellyttää, että Euroopan komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvät valtiotuet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että lakia sovellettaisiin kehittämistoimiin, joista aiheutuu toiminnanharjoittajalle kustannuksia lainvoimaantulon jälkeen. Myönnetty tuki tulisi 14 §:n mukaisesti kohdistaa kehittämistoimista aiheutuviin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet lain

voimaantulon jälkeen. Kustannusten aiheutumishetkenä pidettäisiin sitä hetkeä, jolloin kustannus kirjataan yrityksen kirjanpitoon. Kirjanpitolain 2 luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti tämä hetki olisi lähtökohtaisesti menojen osalta tuotannontekijän vastaanottamishetki.

Pykälän 3 momentilla kumottaisiin päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta annettu laki (138/2017). Kyseisen lain mukaista tukea myönnetään viimeisen kerran vuonna 2021.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Lain nojalla on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus, joka sisältäisi menettelyihin ja lain soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä. Lakiehdotuksessa esitetään asetuksenantovaltuuksia lain 9 §:n 5 momenttiin, 10 §:n 4 momenttiin, 11 §:n 2 momenttiin, 12 §:n 3 momenttiin ja 14 §:n 5 momenttiin. Asetuksessa säädettäisiin tuen määrän laskemisesta sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, tuen hakemisessa noudatettavista menettelyistä sekä tuen myöntämistä koskevasta päätöksestä. Lisäksi asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä kehittämistoimista, niiden edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista sekä kehittämistoimia ja niiden kustannuksia koskevien tietojen toimittamisesta ja käsittelystä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan kesällä 2022.

10 Suhde muihin esityksiin

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 lisätalousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu (1 momentti). Kotirauhan piiriin ulottuvista välttämättömistä toimenpiteistä voidaan säätää lailla perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi (3 momentti).

Lakiehdotuksessa esitetään Energiavirastolle toimivaltaa tietojen (mukaan lukien salassa pidettävien tietojen) saamiseen (15 §), niin ikään salassapitosäännösten estämättä tapahtuvaan tietojen luovuttamiseen (16 §), sekä tarkastusten tekemiseen toiminnanharjoittajan hallinnassa oleviin laitoksiin, tiloihin ja alueille (17 §). Näissä salassa pidettävien tietojen luovuttaminen olisi sidottu välttämättömyyskriteeriin. Vastaavasti tarkastusten tekeminen kotirauhan piiriin kuuluvalla alueella olisi sidottu välttämättömyyteen rikoksen selvittämisen kannalta.

Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat perustuslakivaliokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitettujen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 10/2014 vp, s. 6/II ja siinä viitatus lausunnot). Jos siis viranomaisen tiedonsaantioikeus ja tietojen luovuttaminen liittyvät tietoihin, joita ei ole säännöksessä yksilöity, voivat tiedonsaanti ja -luovuttaminen tapahtua vain siinä tapauksessa, että se on välttämätöntä (ks. esim. PeVL 12/2019 vp s. 2–5, PeVL 17/2016 vp, s. 5–6 ja niissä viitatus lausunnot).

Tarkastusvaltuuksia on tarkasteltava pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa tapahtuvat tarkastukset salliessaan perustuslain 10 §:n 3 momentin kannalta. Niiden on siis oltava välttämättömiä joko perusoikeuksien turvaamisen tai rikosten selvittämisen kannalta. (PeVL 23/2020 vp). Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä "rikosten selvittämiseksi", jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta valiokunnan lähtökohtana on ollut, ettei kotirauhan suojaan tule puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi (ks. PeVL 12/2019 vp, s. 6, PeVL 40/2002 vp, s. 2). Valiokunta on toisaalta pitänyt kotirauhan piiriin ulottuvaa tarkastusta julkisista varoista myönnettyjen tukien ja avustusten asianmukaisen käytön valvomiseksi hyväksyttävänä sellaisiakin rangaistavaksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus (ks. PeVL 69/2002 vp, s. 2–3, PeVL 6/2019 vp, PeVL 12/2019 s. 6). Koska esitetyssä sääntelyssä on kyse julkisista varoista myönnettävästä tuesta, on katsottu, että ehdotettu sääntely tältä osin olisi perustuslain kannalta hyväksyttävää.

Perustuslain 80 §:n mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia tässä perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Lakiehdotuksessa esitetään asetuksenantovaltuuksia lain 9 §:n 5 momenttiin, 10 §:n 4 momenttiin, 11 §:n 2 momenttiin, 12 §:n 3 momenttiin ja 14 §:n 5 momenttiin.

Lain 9 §:ssä säädettäisiin tuen määrän laskemisesta sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta.

Lain 10 §:ssä säädettäisiin tuen määrän laskemisesta sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta.

Lain 11 §:ssä säädettäisiin tuen hakemisessa noudatettavasta menettelystä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin hakemuksen toimittamisen tavasta, määräajasta ja sisällöstä.

Lain 12 §:ssä säädettäisiin tuen myöntämisestä. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tuen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

Lain 14 §:ssä säädettäisiin myönnetyn tuen käyttämisestä. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä kehittämistoimista, niiden edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista sekä kehittämistoimia ja niiden kustannuksia koskevien tietojen toimittamisesta ja käsittelystä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Energiaviraston maksullisista suoritteista annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (1241/2019) olisi tarpeen säätää tukiviranomaisen päätösten hinnoista.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään kohdistanut asetuksenantovaltuuksiin vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ja korostanut paitsi sitä, ettei asetuksenantovaltuus saa olla liian avoin, myös riittävän tarkan laintasoisen perussäännöksen merkitystä valtuuksien tukemisessa lakiin (ks. PeVL 17/2018 vp, PeVL 15/2018 vp, s. 59, PeVL 45/2017, PeVL 26/2017, s. 26).

HE 36/2022 vp

Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että perustuslain säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten ja määräysten sisältöä (ks. PeVL 21/2018 vp, s. 2). Valiokunta on katsonut tämän merkitsevän sitä, että kun asetuksia voidaan antaa vain laissa säädetyn valtuuden nojalla eikä asetuksenantovaltaa voida antaa asioissa, joista perustuslain mukaan on säädettävä lailla, on lakiin otettava asetuksenantovaltuus laadittava niin, että valtuuden sisältö selvästi ilmenee laista, ja että se rajataan riittävän tarkasti.

Perustuslain 80 §:n takia on olennaista, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa ja että valtuus on syytä sijoittaa pääsääntöisesti lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (ks. PeVL 26/2017 vp, s. 26, PeVL 10/2016 vp, s. 5 ja PeVL 49/2014 vp, s. 6).

Tässä esityksessä asetuksella säädettäviksi ehdotetut asiat eivät kosketa yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, vaan tuen määrän laskemisen, hakemuksen toimittamiseen ja kehittämistoimiin liittyvien teknisluontoisten yksityiskohtien kaltaisia seikkoja. Myöskään esitettävistä valtuussäännöksistä laajimman, 14 §:n 5 momentin, säännöksen nojalla ei annettaisi yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevia tai muusta syystä lain tasolla säätämistä edellyttäviä säännöksiä, vaan ainoastaan täsmennettäisiin lain säännöksiä.

Myös muilta osin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössään linjaamaa on noudatettu. Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säädökset

1 §

Lain tavoite ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään tuesta, joka korvaa päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia lain soveltamisalaan kuuluville toiminnanharjoittajille, jotka ovat alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille. Lain tavoite on ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiili-neutraalimmaksi.

Tätä lakia sovelletaan liitteessä 1 mainittuihin toimialoihin.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain nojalla maksettavaa tukea ei pidetä valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuna valtionavustuksena.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tosiasiallinen määräysvalta tukeen oikeutetun laitoksen toiminnasta ja tämän lain mukaisesti myönnetyn tuen käytöstä;

2) *laitoksella* toiminnanharjoittajan määräysvallassa olevaa kiinteää, Suomessa sijaitsevaa, toiminnallista kokonaisuutta, joka toimii lain liitteessä 1 mainitulla toimialalla ja jonka tietojen perusteella tukea haetaan;

3) *tarkasteluvuodella* kalenterivuotta, jonka tietojen perusteella tukea haetaan;

4) *hiilidioksidin päästökertoimella* fossiilisista polttoaineista tuotetun sähkön hiilidioksidi-intensiteetin painotettua keskiarvoa maantieteellisellä alueella, joka ilmaistaan tonneina hiilidioksidia megawattituntia kohti (tCO₂/MWh);

5) *toteutuneella tuotoksella* laitoksen tukeen oikeutettua toteutunutta tuotantoa tarkasteluvuonna ilmaistuna tonneina vuodessa;

6) *toteutuneella sähkönkulutuksella* laitoksen tukeen oikeutettua toteutunutta sähkönkulutusta tarkasteluvuonna megawattitunteina ilmaistuna;

7) *kehittämistoimella* toiminnanharjoittajalle suoria kustannuksia aiheuttavaa investointia tai muuta toimenpidettä, jonka avulla toiminnanharjoittaja kehittää tuotantoaan hiilineutraalimaksi.

4 §

Tuen myöntämisen edellytykset

Tukea voidaan myöntää, jos:

- 1) toiminnanharjoittaja on tehnyt energiategokkuuslain (1429/2014) 2 luvun mukaisen energiakatselmuksen, tai se on vapautettu energiakatselmuksen tekemisestä mainitun lain 7 §:n nojalla; ja
- 2) toiminnanharjoittaja kattaa vähintään 30 prosenttia yhteenlasketusta sähkönkulutuksestaan hiilettömistä lähteistä tuotetulla sähköllä niiden laitosten osalta, joiden tietojen perusteella tukea haetaan.

Muun kuin energiategokkuuslain 3 §:n 6 kohdassa tarkoitetun suuren yrityksen tulee täyttää tämän pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu velvoite viimeistään tuen myöntämistä seuraavana vuonna tukea ensimmäisen kerran haettaessa.

Tukea ei myönnetä, jos laitos, jonka tietojen perusteella tukea haetaan, lopettaa toimintansa ennen tuen myöntämistä. Laitoksen katsotaan lopettaneen toimintansa, jos:

- 1) toiminnan uudelleen aloittaminen ei ole teknisesti mahdollista; taikka
- 2) toiminnanharjoittaja ei voi osoittaa, että laitos aloittaa toimintansa uudelleen kuuden kuukauden kuluessa toiminnan lopettamisesta.

Tukea ei myönnetä vaikeuksissa olevalle yritykselle, sellaisena kuin se määritellään valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen annettujen komission suuntaviivojen (2014/C 249/1) 20 kohdassa.

5 §

Viranomaistehtävät

Energiavirasto valvoo tämän lain noudattamista ja vastaa tässä laissa säädetyistä viranomais-tehtävistä.

2 luku

Tuen määrä

6 §

Tuen määrätymisvuodet

Tukea myönnetään toiminnanharjoittajalle tarkasteluvuosien 2021-2025 tietojen perusteella.

7 §

Tuen enimmäismäärä

Vuosittain haetun tuen kokonaismäärän ollessa 150 miljoonaa euroa tai sen alle tuen osuus tukikelpoisista kustannuksista (*tuki-intensiteetti*) on 25 prosenttia.

HE 36/2022 vp

Jos vuosittain haetun tuen kokonaismäärä, kun tuki-intensiteetti on 25 prosenttia, ylittää 150 miljoonaa euroa, määrittää Energiavirasto sovellettavan tuki-intensiteetin siten, että myönnettävän tuen kokonaismäärä ei kyseisenä vuonna ylitä 150 miljoonaa euroa.

8 §

Päästöoikeuksien termiinhinnan määrittäminen

Energiavirasto määrittelee vuosittain tuen määrän laskennassa käytettävän *Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinnan*, jolla tarkoitetaan Euroopan unionin päästöoikeuden joulukuussa erääntyvän yhden vuoden johdannaissopimuksen päivittäisten päätöshintojen keskiarvoa euroina kaupankäyntivolyymltaan merkittävässä Euroopan talousalueella toimivassa päästökauppapörssissä tarkasteluvuotta edeltävänä kalenterivuonna.

9 §

Tuen määrän laskeminen sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on käytettävissä sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo, vuosittaisen tuen määrä lasketaan kertomalla keskenään:

- 1) tuki-intensiteetti;
- 2) hiilidioksidin päästökerroin, jonka arvo on 0,58;
- 3) Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinta;
- 4) sovellettava sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo; ja
- 5) toteutunut tuotos.

Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla tarkoitetaan tuotekohtaista sähkönkulutusta megawattitunteina tuotostonnia kohti liitteen 2 mukaisesti. Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot laskevat vuosittain tarkasteluvuodesta 2022 alkaen liitteessä 2 ilmoitetusti.

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/331 (jäljempänä *komission ilmaisjakoasetus*) vahvistettu sähkön ja polttoaineen vaihdettavuus, sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo määritetään liitteen 3 mukaisesti. Määritetyt sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot laskevat vuosittain tarkasteluvuodesta 2022 alkaen 1,09 prosenttia.

Energiavirasto vastaa tuen määrän laskennasta.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Tuen määrän laskeminen sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille ei ole käytettävissä sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, vuosittaisen tuen määrä lasketaan kertomalla keskenään:

- 1) tuki-intensiteetti;
- 2) hiilidioksidin päästökerroin, jonka arvo on 0.58;
- 3) Euroopan unionin päästöoikeuksien termiinhinta;
- 4) toissijainen sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo; ja
- 5) toteutunut sähkönkulutus.

Toissijaisella sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvolla tarkoitetaan prosenttiosuutta toteutuneesta sähkönkulutuksesta. Prosenttiosuus on 80 ja se laskee vuosittain 1,09 prosentilla tarkasteluvuodesta 2022 alkaen.

Energiavirasto vastaa tuen määrän laskennasta.

Tarkempia säännöksiä tuen määrän laskemisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Tuen hakeminen ja käyttö

11 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan toimittamalla hakemus Energiavirastolle. Hakemusten toimittamista varten Energiavirasto ylläpitää sähköistä asiointijärjestelmää.

Tarkempia säännöksiä tukihakemuksen toimittamisen tavasta, määräajasta ja sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Tuen myöntäminen

Energiaviraston tulee ennen tuen myöntämistä tarkastaa toiminnanharjoittajan 11 §:n mukaisessa hakemuksessa ilmoittamien tietojen kattavuus, luotettavuus, uskottavuus ja tarkkuus.

Energiavirasto myöntää tuen, jos hakemuksessa on osoitettu, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Tarkempia säännöksiä tuen myöntämistä koskevasta päätöksestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Tuen maksaminen

Energiavirasto maksaa tuen 12 §:n päätöksen mukaisesti viimeistään sen kalenterivuoden loppuun mennessä, jona tukea on haettu.

Tukea ei makseta, jos Euroopan Unionin komissio on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 mukaisesti keskeyttänyt tukea hakeneen toiminnanharjoittajan osalta tuen maksamisen.

14 §

Tuen käyttö

Toiminnanharjoittajan tulee käyttää 12 §:n mukaisesti myönnetystä tuesta vähintään 50 prosenttia yhteen tai useampaan kehittämistoimeen, jolla edistetään 1 §:n mukaisten tavoitteiden toteutumista Suomessa. Tuki tulee käyttää viimeistään 31.12.2028.

Tuen käytön tulee kohdistua toiminnanharjoittajan kehittämistoimista syntyviin kustannuksiin, joihin ei kohdistu valtiontuiksi katsottavia tukia.

Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa Energiavirastolle hyväksyttäväksi suunnitelma myönnetyn tuen käytöstä.

Toiminnanharjoittajan tulee tukikauden päätyttyä toimittaa Energiavirastolle tiedot tuen käytöstä.

Tarkempia säännöksiä kehittämistoimista, niiden edellytyksistä ja hyväksyttävistä kustannuksista sekä kehittämistoimia ja niiden kustannuksia koskevien tietojen toimittamisesta ja käsitte-lystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Valvonta

15 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tämän lain säännösten nou-dattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot toiminnanharjoittajalta, sähkön tuottajalta, joka toimittaa sähköä toiminnanharjoittajalle, sekä verkonhaltijalta.

Energiavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot:

- 1) toiminnanharjoittajan sähkönkulutuksesta, tuotannosta ja tuen käytöstä;
- 2) toiminnanharjoittajan saamista investointituista ja muista valtiontuista; sekä
- 3) toiminnanharjoittajaa koskevista muista kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tässä laissa tarkoitettun tuen myöntämisen, tuen määräytymisen, mak-samisen, tuensaajaan kohdistuvien ehtojen tai takaisinperinnän kannalta.

16 §

Tietojen luovuttaminen

Energiavirastolla on, milloin se on välttämätöntä, salassapitosäännösten estämättä oikeus luo-vuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan saamia tietoja työ- ja elinkeinoministeri-ölle sekä toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Eu-roopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään.

17 §

Viranomaisen tarkastusoikeus

Energiavirastolla on oikeus päästä toiminnanharjoittajan hallinnassa oleviin laitoksiin, tiloihin ja alueille, jos se on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta välttämätöntä, sekä tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Pysyväisluonteiseen asu-miseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan kuitenkin ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos, ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Energiavirastolla on tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa toiminnanharjoittajan, sähkön tuottajan ja verkonhaltijan asiakirjat ja muuta aineistoa haltuunsa, jos se on tarkastuksen tavoit-teiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Aineisto tulee palauttaa viipymättä, kun tarkastuk-sen suorittaminen ei enää edellytä aineiston hallussapitoa.

18 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

HE 36/2022 vp

Energiavirasto voi määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia, täyttämään velvollisuutensa.
Energiavirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla.

19 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä. Tulliviranomaiset ovat toimialallaan tarvittaessa velvollisia antamaan virka-apua tämän lain sekä valtioneuvoston päätösten noudattamisen valvomiseksi.

20 §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle säädetään rikoslain 16 luvun 8 §:ssä ja rangaistus avustuspetoksesta rikoslain 29 luvun 5 ja 6 §:ssä.

5 luku

Tuen palauttaminen ja takaisinperintä

21 §

Palauttaminen

Toiminnanharjoittajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tässä laissa tarkoitettu tuki tai sen osa. Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

22 §

Takaisinperintä

Energiaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu tässä laissa tarkoitettu tuki tai sen osa perittäväksi takaisin, jos toiminnanharjoittaja on jättänyt palauttamatta sellaisen tässä laissa tarkoitettun tuen tai sen osan, joka 21 §:n mukaan on palautettava.

Energiavirasto voi määrätä maksetun tuen osan perittäväksi takaisin, jos toiminnanharjoittaja on menetellyt 14 §:n vastaisesti.

Takaisinperintään sovelletaan lisäksi, mitä valtionavustuslain 21 §:n 3 kohdassa säädetään valtionavustuksen perimisestä takaisin.

23 §

Korko ja viivästyskorko

Palautettavalle ja takaisinperittäväälle määrälle maksettavaan korkoon ja viivästyskorkoon sovelletaan, mitä valtionavustuslain 24 §:ssä säädetään palautettavalle ja takaisin perittäväälle valtionavustuksen määrälle maksettavasta korosta ja 25 §:ssä viivästyskorosta.

24 §

Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika sekä vanhentumisaika

Energiaviraston on tehtävä tuen takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun Energiaviraston tietoon on tullut 22 §:ssä tarkoitettu seikka.

Tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä. Vastaavasti velvollisuus tuen palauttamiseen 21 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut kyseisen tuen myöntämisestä.

25 §

Kuittaus

Energiavirasto voi päättää, että 21 §:n mukaisesti palautettava tai 22 §:n mukaisesti takaisin perittävä määrä kuittaan Energiaviraston myöntämästä tuesta. Toiminnanharjoittajaa kuullaan hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti ennen päätöksen tekemistä.

Palautettavan tai takaisin perittävän määrän kuittauspäivä on päivä, jona päätös on tehty. Palautuskorko sekä viivästysseuraamukset lasketaan kuittauspäivään.

Muilta osin menettelyssä noudatetaan hallintolakia.

6 luku

Erinäiset säännökset

26 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku

Edellä 12 §:ssä, 14 §:ssä, 22 §:ssä ja 25 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

27 §

Päätöksen täytäntöönpano

Edellä 12 §:ssä, 14 §:ssä ja 25 §:ssä tarkoitettu päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

Edellä 18 §:n 1 momentissa ja 22 §:ssä tarkoitettua päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

28 §

Maksut

Tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettua lakia (706/2007).

29 §

Tietojen säilyttäminen

Toiminnanharjoittaja on velvollinen säilyttämään tukeen liittyvän aineiston kymmenen vuotta tuen myöntämisaikankohdasta.

Energiavirasto on velvollinen pitämään tuen myöntämisen kaikista toimenpiteistä yksityiskohtaista kirjanpitoa. Kirjanpidon on sisällettävä kaikki tarvittavat tiedot sen osoittamiseksi, että tukikelpoisia kustannuksia ja tuen sallittua enimmäisintensiteettiä koskevia ehtoja on noudatettu. Tiedot on säilytettävä kymmenen vuoden ajan tuen myöntämisaikankohdasta ja ne on toimitettava Euroopan komissiolle pyynnöstä.

30 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan xx päivänä xx kuuta 2022.

Tätä lakia sovelletaan kehittämistoimiin, joista aiheutuu toiminnanharjoittajalle kustannuksia lain voimaantulon jälkeen. Myönnetty tuki tulee 14 §:n mukaisesti kohdistaa kustannuksiin, jotka ovat muodostuneet lain voimaantulon jälkeen.

Tällä lailla kumotaan päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta annettu laki (138/2017).

Tukeen oikeutetut merkittävälle hiilivuodon riskille alttiit toimialat ja toimialan osat

NACE -koodi	Toimialan nimike
14.11	Nahkavaatteiden valmistus
24.42	Alumiinin valmistus
20.13	Muiden epäorgaanisten peruskemikaalien valmistus
24.43	Lyijyn, sinkin ja tinan tuotanto
24.10	Raudan, teräksen ja rautaseosten valmistus
17.12	Paperin, kartongin ja pahvin valmistus
17.11	Massan valmistus
19.20	Jalostettujen öljytuotteiden valmistus
24.44	Kuparin tuotanto
24.45	Muiden värimetallien tuotanto
20.16.40.15	Polyetyleeniglykolit ja muut polyeetterialkoholit alkumuodossa
24.51	Raudan valu
23.14.12.10	Lasikuitumatot
23.14.12.30	Lasikuituohutlevyt
20.11.11.50	Vety
20.11.12.90	Epäorgaaniset epämetallien happiyhdisteet

Liite 2

Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvot tietyille tuotteille, jotka kuuluvat liitteessä 1 esitettyihin NACE-koodeihin

NA-CE4	Vertailutuote	Vertailuarvo vuonna 2021	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö	Vuotuisen vähennysaste [%]	Tuotemääritelmä	Vertailutuotteen kattamat prosessit	Prodcom-koodi	Kuvaus
17.11	Kemiallinen puumassa	0,904	MWh/t 90 % sdt	Tonni kemiallista puumassaa	1,09	Puusta kemiallisesti valmistettu liukosellu	Kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti kemiallisen puumassan valmistukseen, mukaan lukien kuivaus, pesu, lajittelu ja valkaisu	17.11.11.00	Puusta kemiallisesti valmistettu liukosellu
17.11	Kemiallinen puumassa	0,329	MWh/t 90 % sdt	Tonni kemiallista puumassaa	1,09	Puusta valmistettu sooda- tai sulfaattisellu, muu kuin liukosellu		17.11.12.00	Puusta valmistettu sooda tai sulfaattisellu muu kuin liukosellu
17.11	Kemiallinen puumassa	0,443	MWh/t 90 % sdt	Tonni kemiallista puumassaa	1,09	Puusta valmistettu sulfiittisellu, muu kuin liukosellu		17.11.13.00	Puusta valmistettu sulfiittisellu, muu kuin liukosellu
17.11	Puolikemiallinen puumassa	0,443	MWh/t 90 % sdt	Tonni puolikemiallista puumassaa	1,09	Puolikemiallinen puumassa		17.11.14.00	Mekaaninen puumassa; puolikemiallinen puumassa; muusta kuituisesta selluloosa-aineesta kuin puusta valmistettu massa
17.11	Mekaaninen massa	Fall back –menetelmä			1,09	Mekaaninen massa	Kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti mekaanisen massan valmistukseen, mukaan lukien puun käsittely, hiertäminen, pesu, valkaisu, lämmön talteenotto		
17.11	Keräyspaperisellu	0,260	MWh/t 90 % sdt	Tonni keräyspaperisellua	1,09	Keräyspaperisellu	Kaikki prosessit,		

HE 36/2022 vp

NA-CE4	Vertailutuote	Vertailuarvo vuonna 2021	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö	Vuotuisen vähennysaste [%]	Tuotemääritelmä	Vertailutuotteen kattamat prosessit	Prodcom-koodi	Kuvaus
17.11	Siistattu keräyspaperisellu	0,390	MWh/t 90 % sdt	Tonni siistattua keräyspaperisellua	1,09	Siistattu keräyspaperisellu	joita liitetyvät suoraan tai välillisesti keräyspaperin valmistukseen, mukaan lukien sakeuttaminen, dispergointi ja valkaisu		
17.12	Sanomalehtipaperi	0,801	MWh/tuotostonni	Tonni sanomalehtipaperia	1,09	Sanomalehtipaperi	Kaikki prosessit, jotka liitetyvät suoraan tai välillisesti paperin valmistukseen, mukaan lukien hieräminen, puristaminen ja lämpökuivaus	17.12.11.00	Sanomalehtipaperi
17.12	Päällystämätön hienopaperi	0,645	MWh/tuotostonni	Tonni päällystämätöntä hienopaperia	1,09	Päällystämätön hienopaperi		17.12.12.00 17.12.13.00 17.12.14.10 17.12.14.35 17.12.14.39 17.12.14.50 17.12.14.70	Päällystämätön hienopaperi
17.12	Päällystetty hienopaperi	0,538	MWh/tuotostonni	Tonni päällystettyä hienopaperia	1,09	Päällystetty hienopaperi		17.12.73.36 17.12.73.60 17.12.73.75 17.12.73.79 17.12.76.00	Päällystetty hienopaperi
17.12	Pehmopaperi	0,925	MWh/tuotostonni	Tonni pehmopaperia	1,09	Pehmopaperi		17.12.20.30 17.12.20.55 17.12.20.57 17.12.20.90	Pehmopaperi
17.12	Testlaineri ja aallotuspaperi (fluting)	0,260	MWh/tuotostonni	Tonni paperia	1,09	Testlaineri ja aallotuspaperi (fluting)		17.12.33.00 17.12.34.00 17.12.35.20 17.12.35.40	Testlaineri ja aallotuspaperi (fluting)
17.12	Päällystämätön kartonki	0,268	MWh/tuotostonni	Tonni kartonkia	1,09	Päällystämätön kartonki		17.12.31.00 17.12.32.00 17.12.42.60 17.12.42.80 17.12.51.10 17.12.59.10	Päällystämätön kartonki

HE 36/2022 vp

NA-CE4	Vertailutuote	Vertailuarvo vuonna 2021	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö	Vuotuisen vähennysaste [%]	Tuotemääritelmä	Vertailutuotteen kattamat prosessit	Prodcom-koodi	Kuvaus
17.12	Päällystetty kartonki	0,403	MWh/tuotostonni	Tonni kartonkia	1,09	Päällystetty kartonki		17.12.75.00 17.12.77.55 17.12.77.59 17.12.78.20 17.12.78.50 17.12.79.53 17.12.79.55	Päällystetty kartonki
20.13	Rikkihappo	0,056	MWh/tuotostonni	Tonni rikkihappoa	1,09	Rikkihappo; savuava rikkihappo (oleum)	Kaikki rikkihapon tuotantoon suoraan tai välillisesti liittyvät prosessit	20.13.24.34	Rikkihappo; savuava rikkihappo (oleum)
20.13	Kloori	1,846	MWh/tuotostonni	Tonni klooria	1,09	Kloori	Kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti elektrolyysiyksikköön, myös apulaitteet	20.13.21.11	Kloori
20.13	Pii	11,87	MWh/tuotostonni	Tonni piitä	1,09	Pii. Muu kuin pii, jossa on vähintään 99,99 painoprosenttia piitä	Kaikki piin tuotantoon suoraan tai välillisesti liittyvät prosessit	20.13.21.70	Pii. Muu kuin pii, jossa on vähintään 99,99 painoprosenttia piitä
20.13	Pii	60	MWh/tuotostonni	Tonni piitä	1,09	Pii, jossa on vähintään 99,99 painoprosenttia piitä	Kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti uuniin, myös apulaitteet	20.13.21.60	Pii, jossa on vähintään 99,99 painoprosenttia piitä
20.13	Piikarbidi	6,2	MWh/tuotostonni	Tonni piikarbidia	1,09	Pii. Piikarbidi, myös kemiallisesti määrittelemättömät	Kaikki piikarbidin tuotantoon suoraan tai välillisesti liittyvät prosessit	20.13.64.10	Pii. Piikarbidi, myös kemiallisesti määrittelemättömät

HE 36/2022 vp

NA-CE4	Vertailutuote	Vertailuarvo vuonna 2021	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö	Vuotuisen vähennysaste [%]	Tuotemääritelmä	Vertailutuotteen kattamat prosessit	Prodcom-koodi	Kuvaus
24.10	Happipuhallusteräs	0,03385	MWh/tuotostonni	Tonni raakaterästä (vallettu)	0,60	Raakateräs: seostamaton terästä, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu	Sekundaarinen metallurgia, tulenkestävien aineiden esilämmitys, liitännäistöiminnot ja valulaitokset raakaterästuotteiden leikkaamiseen asti	24.10.T1.22	Raakateräs: seostamaton terästä, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu
24.10						Raakateräs: seostamaton terästä, muuta kuin ruostumatonta terästä, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu		24.10.T1.32	Raakateräs: seostamaton terästä, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu
24.10						Raakateräs: ruostumatonta ja lämmönkestävää terästä, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu		24.10.T1.42	Raakateräs: ruostumatonta ja lämmönkestävää terästä, muu kuin sähkömasuunissa valmistettu
24.10	Ferromangaani	2,2	MWh/tuotostonni	Ferromangaani, jossa on enemmän kuin 2 painoprosenttia hiiltä	2,03	Ferromangaani, jossa on enemmän kuin 2 painoprosenttia hiiltä ja jonka rakeiden koko on enintään 5 mm ja mangaanipitoisuus suurempi kuin 65 painoprosenttia		24.10.12.10	Ferromangaani, jossa on enemmän kuin 2 painoprosenttia hiiltä ja jonka rakeiden koko on enintään 5 mm ja mangaanipitoisuus suurempi kuin 65 painoprosenttia

HE 36/2022 vp

NA-CE4	Vertailutuote	Vertailuarvo vuonna 2021	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö	Vuotuisen vähennysaste [%]	Tuotemääritelmä	Vertailutuotteen kattamat prosessit	Prodcom-koodi	Kuvaus
24.10				Ferromangaani, jossa on enemmän kuin 2 painoprosenttia hiiltä		Muu ferroman-gaani, jossa on enemmän kuin 2 painoprosenttia hiiltä (pois lukien ferroman-gaani, jonka rakeiden koko on enintään 5 mm ja mangaanipitoisuus suurempi kuin 65 painoprosenttia)		24.10.12.20	Muu ferromangaani, jossa on enemmän kuin 2 painoprosenttia hiiltä (pois lukien ferroman-gaani, jonka rakeiden koko on enintään 5 mm ja mangaanipitoisuus suurempi kuin 65 painoprosenttia)
24.10	Ferromangaani	1,4	MWh/tuotostonni	Ferromangaani, jossa on enintään 2 painoprosenttia hiiltä	1,09	Muu ferroman-gaani, jossa on enintään 2 painoprosenttia hiiltä		24.10.12.25	Muu ferromangaani, jossa on enintään 2 painoprosenttia hiiltä
24.10	Ferropii	8,54	MWh/tuotostonni	Ferropii, jossa on enemmän kuin 55 painoprosenttia piitä	1,09	Ferropii, jossa on enemmän kuin 55 painoprosenttia piitä		24.10.12.35	Ferropii, jossa on enemmän kuin 55 painoprosenttia piitä
24.10	Ferropii	Fall back -menetelmä			1,09			24.10.12.36	Ferropii, jossa on enintään 55 painoprosenttia piitä ja vähintään 4 painoprosenttia mutta enintään 10 painoprosenttia magneesiumia
24.10	Ferronikkeli	9,28	MWh/tuotostonni	Ferronikkeli	1,09	Ferronikkeli		24.10.12.40	Ferronikkeli

HE 36/2022 vp

NA-CE4	Vertailutuote	Vertailuarvo vuonna 2021	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö	Vuotuisen vähennysaste [%]	Tuotemääritelmä	Vertailutuotteen kattamat prosessit	Prodcom-koodi	Kuvaus
24.10	Ferropiimangaani	3,419	MWh/tuotostonni	Ferropiimangaani	1,12	Ferropiimangaani		24.10.12.45	Ferropiimangaani
24.42	Primaari-alumiini	13,90	MWh/tuotostonni	Muokkaamaton alumiini, seostamaton	0,25	Muokkaamaton seostamaton alumiini elektrolyysistä	Muokkaamaton seostamaton alumiini elektrolyysistä, mukaan lukien tuotannonohjaus- yksiköt, liitännäisprosessit ja valulaitos. Mukaan lukien myös anodilaitos (prebake). Jos anodit hankitaan erillisestä laitoksesta EU:ssa, tälle laitokselle ei pidä maksaa korvausta. Jos anodit tuotetaan EU:n ulkopuolella, voidaan tehdä oikaisu.	24.42.11.30	Muokkaamaton alumiini, seostamaton (pois lukien jauheet ja suomut)
								24.42.11.53	Muokkaamaton alumiini, seos, malmista valmistettu (pois lukien alumiinijauheet ja -suomut)
								24.42.11.54	Muokkaamaton alumiini, seostettu (pois lukien alumiinijauheet ja -suomut)
24.42	Alumiinioksidit (jalostus)	0,20	MWh/tuotostonni	alumiinioksidi	1,11			24.42.12.00	Alumiinioksidit (ei kuitenkaan keinotekoinen korundi)

HE 36/2022 vp

NA-CE4	Vertailutuote	Vertailuarvo vuonna 2021	Vertailuyksikkö	Tuotantoyksikkö	Vuotuisen vähenysaste [%]	Tuotemääritelmä	Vertailutuotteen kattamat prosessit	Prodcom-koodi	Kuvaus
24.43	Sinkki-elektrolyysi	3,994	MWh/tuotostonni	sinkki	0,01	Primaarisinkki	Kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti sinkkielektrolyysiyksikköön, mukaan lukien apulaitteet	24.43.12.30	Muokkamatonta sinkkiä, seostamatonta (pois lukien sinkkipöly, -jauheet ja -suomut)
								24.43.12.50	Muokkamatonta sinkkiä, seokset (pois lukien sinkkipöly, -jauheet ja -suomut)
24.44	Puhdistettu kupari, seostamaton	0,31	MWh/tuotostonni	Kuparikatodit	1,09	Kuparikatodit	Kaikki prosessit, jotka liittyvät suoraan tai välillisesti elektrolyyttiseen puhdistukseen, mukaan lukien tarvittaessa anodivalupaikalla	24.44.13.30	Puhdistettu kupari, muokkamatonta, seostamatonta (pois luetuna valssatut, pursotetut tai taotut sintratut tuotteet)”

Liite 3

Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvojen määrittäminen tuotteille, joille on vahvistettu sähkön ja polttoaineen vaihdettavuus

Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo johdetaan vertailuarvoasetuksen (EU) 2021/447 mukaisesta tuotteen vertailuarvosta seuraavasti:

Sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo = Tuotteen vertailuarvo (tCO₂ /t) x osuus asianmukaisista välillisistä päästöistä viiteajanjakson 2014–2018 aikana (%) / keskimääräinen eurooppalainen päästötasokerroin (tCO₂ /MWh).

Keskimääräisen eurooppalaisen päästötasokerroin on 0,376 tCO₂ /MWh.

Osuus asianmukaisista välillisistä päästöistä viiteajanjakson aikana määritetään seuraavasti:

Osuus asianmukaisista välillisistä päästöistä = asianmukaiset välilliset päästöt / (suorat kokonaispäästöt + asianmukaiset välilliset päästöt)

Asianmukaiset välilliset päästöt ja suorat kokonaispäästöt määritetään ilmaisjakoasetuksen mukaisesti.

Helsingissä 31.3.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

Valtioneuvoston asetus

energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta annetun lain (xxx/2022) nojalla:

1 §

Tuen määrän laskeminen sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

Tuen määrä lasketaan jokaisen sähköistämistukilain liitteessä 2 mainitun tuotteen osalta erikseen. Tuen määrän laskentaan käytetään kunkin tuotteen toteutunutta tuotosta.

2 §

Tuen määrän laskeminen sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

Tuen määrän laskennassa käytettävän toteutuneen sähkön kulutuksen tulee perustua yhteisesti mitatulle sähkönkulutukselle niiden tuotteiden osalta, joihin sovelletaan toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa. Jos yhteisesti mitattua sähkönkulutusta ei voida käyttää, tulee toteutuneen sähkön kulutuksen perustua tuotekohtaisesti mitatulle sähkönkulutukselle. Jos mitattua sähkönkulutusta ei voida käyttää, tulee toteutuneen sähkön kulutuksen perustua laskennalliselle arvolle, joka määritetään tuotteiden, joihin sovelletaan toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa ja laitoksen muun tuotannon tuotostonnien suhteena.

3 §

Tuen määrän laskeminen laitoksen tuottaessa myös tukeen oikeuttamattomia tuotteita

Jos laitos valmistaa tukikelpoisia tuotteita ja tuotteita, jotka eivät ole tukikelpoisia, maksettava enimmäistuki on laskettava ainoastaan tukikelpoisten tuotteiden osalta.

4 §

Hakemuksen toimittaminen

Tukihakemus tulee toimittaa Energiavirastolle viimeistään 30 päivänä xxx kuuta tarkasteluvuotta seuraavana vuonna. Tarkasteluvuotta 2021 koskeva tukihakemus on kuitenkin toimitettava Energiavirastolle viimeistään 30 päivänä xx kuuta 2022.

Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa tukihakemus Energiaviraston ylläpitämän sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Tarvittaessa tukihakemus voidaan toimittaa myös muutoin kuin sähköisen asiointijärjestelmän kautta.

5 §

Tukea haettaessa toimitettavat tiedot

Toiminnanharjoittajan on tukea hakiessaan toimitettava Energiavirastolle seuraavat itseään koskevat tiedot:

- 1) nimi;
- 2) yritys- ja yhteisötunnus;
- 3) yhteystiedot;
- 4) yhteystiedot tuen maksamista varten;
- 5) selvitys, onko toiminnanharjoittaja energiatehokkuuslain (1429/2014) 6 §:n 1 kohdan mukaisesti velvollinen tekemään 4 §:n mukaisen yrityksen energiakatselmuksen;
- 6) selvitys energiatehokkuuslain 2 luvun mukaisen energiakatselmuksen tekemisestä; selvitys vapautumisesta energiakatselmuksen tekemisestä energiatehokkuuslain 7 §:n nojalla; tai selvitys, että toiminnanharjoittaja on vapautettu tiedon toimittamisesta sähköistämistukilain 4 §:n 2 momentin perusteella;
- 7) selvitys toiminnanharjoittajan yhteenlasketusta, sähköistämistukilain 4 §:ssä tarkoitetun hiilettömän sähkön kulutuksen osuudesta tarkasteluvuonna niiden laitosten osalta, joiden tietojen perusteella tukea haetaan;
- 8) selvitys, ettei toiminnanharjoittaja ole sähköistämistukilain 4 §:n 4 momentin mukaisesti vaikeuksissa oleva yritys.

Lisäksi toiminnanharjoittajan on tukea hakiessaan toimitettava Energiavirastolle seuraavat tiedot sen laitoksen osalta, jonka tietojen perusteella tukea haetaan:

- 1) laitoksen nimi;
- 2) laitoksen sijainti NUTS II-tasolla tai sitä tarkemmalla tasolla;
- 3) selvitys toimialoista, joilla laitos toimii;
- 4) tarkasteluvuosi, jonka tietojen perusteella tukea haetaan;
- 5) selvitys laitoksen toiminnasta; ja
- 6) selvitys laitoksen toiminnassa olosta tukea haettaessa. Mikäli laitoksen toiminta lakkaa sähköistämistukilain 4 pykälän mukaisesti, tulee toiminnanharjoittajan toimittaa viipymättä asiasta selvitys Energiavirastolle.

6 §

Tukea haettaessa toimitettavat tiedot sovellettaessa sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on käytettävissä sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvo, on toiminnanharjoittajan tukea hakiessaan, 5 §:ssä edellytetyn lisäksi, toimitettava Energiavirastolle selvitys laitoksen kokonaistuotannosta ja toteutuneesta tuotoksesta kunkin tuotteen osalta, jolle tukea haetaan.

Kun laitoksessa valmistettaville tuotteille on komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/331 vahvistettu sähkön ja polttoaineen vaihdettavuus, on toiminnanharjoittajan toimitettava selvitys sähköistämistukilain liitteessä 3 tarkoitetuista laitoskohtaisista suorista kokonaispäästöistä sekä asianmukaisista välillisistä päästöistä.

7 §

Tukea haettaessa toimitettavat tiedot sovellettaessa toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa

Kun laitoksessa valmistettaviin tuotteisiin sovelletaan toissijaista sähkönkulutuksen tehokkuuden vertailuarvoa, on toiminnanharjoittajan tukea hakiessaan, 5 §:ssä edellytetyn lisäksi, toimitettava Energiavirastolle selvitys laitoksen kokonaissähkönkulutuksesta ja toteutuneesta sähkönkulutuksesta.

8 §

Tuen myöntämistä koskeva päätös

Energiaviraston sähköistämistukilain 12 §:n mukaisesta päätöksestä on käytävä ilmi tukea saava toiminnanharjoittaja ja laitos, jonka tietojen perusteella tuki on laskettu. Päätöksestä on käytävä ilmi myönnettävä tuen määrä sekä siihen vaikuttaneet seikat kunkin toimialan tai toimialan osan osalta.

Energiaviraston on päätöksessä ilmoitettava tuen määrä, joka toiminnanharjoittajan tulee käyttää kehittämistoimiin, jotta tuen käytölle sähköistämistukilain 14 §:ssä asetettu vaatimus täyttyy.

9 §

Tuen käyttösuunnitelma

Toiminnanharjoittajan, jolle on myönnetty tukea sähköistämistukilain 12 §:n mukaisesti, tulee laatia suunnitelma tuen sähköistämistukilain 14 §:n mukaiselle käytölle.

Tuenkäyttösuunnitelma tulee toimittaa Energiavirastolle viimeistään 30 xxx kuuta tuen myöntämismuuttoa seuraavana vuonna, kun tukea on haettu ensimmäisen kerran. Suunnitelman toimitamista varten Energiavirasto ylläpitää sähköistä asiointijärjestelmää.

10 §

Tuen käyttösuunnitelmassa ilmoitettavat tiedot

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava tuen käyttösuunnitelmassa seuraavat itseään koskevat tiedot:

- 1) toiminnanharjoittajan nimi;
- 2) yritys- ja yhteisötunnus;
- 3) tarpeelliset yhteystiedot;
- 4) laitos tai laitokset, jonka tietojen perusteella myönnettyä tukea tuen käyttösuunnitelma koskee.

Lisäksi toiminnanharjoittajan on ilmoitettava tuen käyttösuunnitelmassa seuraavat tiedot joko kehittämisasioiden osalta, johon myönnettyä tukea käytetään:

- 1) kehittämisasioiden nimi;
- 2) kehittämisasioiden pääasiallinen suorituskunta tai -kunnat;
- 3) selvitykset kehittämisasioidesta, sen toteuttamissuunnitelmasta ja toteuttamisaikataulusta;
- 4) selvitys kehittämisasioiden ennakoituista hiilineutraaliutta edistävästä vaikutuksesta;
- 5) selvitykset kehittämisasioiden toteutuneista tai ennakoituista hyväksyttävistä kustannuksista ja niiden muodostumisajankohdasta;
- 6) selvitys, ettei kehittämisasioidesta aiheutuviin kustannuksiin kohdistu valtiontuiksi katsottavia toimintatukia.

11 §

Tuen käyttösuunnitelman hyväksyminen

Energiavirasto hyväksyy tuen käyttösuunnitelman, mikäli sähköistämistukilaissa ja tässä asetuksessa säädetty vaatimukset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole sähköistämistukilaissa tai tässä asetuksessa säädettyä estettä.

Energiaviraston päätöksestä on käytävä ilmi toiminnanharjoittaja ja laitos tai laitokset, joiden tietojen perusteella tuki on myönnetty.

12 §

Tuen käyttösuunnitelman muuttaminen

Toiminnanharjoittajan tulee muuttaa tuen käyttösuunnitelmaa siinä hyväksytyin kehittämistoimen muuttuessa merkittävästi, kehittämistoimen korvautuessa toisella kehittämistoimella tai toiminnanharjoittajan lisätessä suunnitelmaan uuden kehittämistoimen.

Muutettu tuen käyttösuunnitelma tulee toimittaa Energiavirastolle muuttamista seuraavana 30 päivänä xx kuuta.

13 §

Muutetun tuen käyttösuunnitelman hyväksyminen

Energiavirasto hyväksyy muutetun tuen käyttösuunnitelman, mikäli sähköistämistukilaissa ja tässä asetuksessa säädetty vaatimukset täyttyvät ja hyväksymiselle ei ole sähköistämistukilaissa tai tässä asetuksessa säädettyä estettä.

Energiaviraston päätöksestä on käytävä ilmi toiminnanharjoittaja ja laitos tai laitokset, joiden tietojen perusteella tuki on myönnetty ja joita muutettu tuen käyttösuunnitelma koskee.

14 §

Kehittämistoimien hyväksyttävät kustannukset

Hyväksyttävillä kustannuksilla tarkoitetaan kustannuksia, jotka aiheutuvat toiminnanharjoittajalle kehittämistoimeen liittyvästä investoinnista, hankinnasta, uusiutuvan energian hankinnasta, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta tai näiden yhdistelmästä.

Investoinnit voivat kohdistua aineelliseen tai aineettomaan käyttöomaisuuteen. Hankinnalla tarkoitetaan ostoja, jotka kohdistuvat vaihto-omaisuuteen tai palveluun. Uusiutuvan energian hankinnalla tarkoitetaan ostoja, jotka kohdistuvat uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n mukaiseen uusiutuvaan energiaan ja energian alkuperätakuista annetun lain (1050/2021) 3 §:ssä tarkoitettuihin uusiutuvan energian alkuperätakuisiin. Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla tarkoitetaan perustutkimusta, teollista tutkimusta, kokeellista kehittämistä ja toteutettavuustutkimusta sekä näiden yhdistelmää.

Hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole toiminnanharjoittajan yleiskustannukset, edustusmenot, vapaaehtoiset henkilövakuutukset, korot ja muut rahoituskustannukset, valtion maksuperustelakiin (150/1992) perustuvat maksut, kustannusvaraukset, matkakustannukset, toimistolaitteiden, autojen ja muiden vastaavien kestokulutushyödykkeiden hankintakustannukset ja toiminnanharjoittajan maksamat arvonlisäverot. Arvonlisäverolliset kustannukset voidaan hyväksyä, jos ne liittyvät arvonlisäverottomaan toimintaan ja maksettava arvonlisävero jää toiminnanharjoittajan lopulliseksi kustannukseksi. Edellä mainitut kustannukset tulee tarvittaessa eritellä kehittämistoimen hyväksyttävistä kustannuksista.

Toiminnanharjoittajan tuottaman käyttöomaisuuden, vaihto-omaisuuden, palvelun tai uusiutuvan energian ottaminen omaan käyttöön voidaan katsoa liittyvän kehittämistoimeen siltä osin kuin siitä aiheutuu hyväksyttäviä kustannuksia.

Toiminnanharjoittajaan etuyhteydessä olevalta taholta tehtyjen hankintojen kustannukset voidaan osoittaa siltä osin kuin toiminnanharjoittaja osoittaa kustannusten vastaavan omakustan-

nehintaa. Liiketoimen osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa taikka kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta liiketoimen molemmissa osapuolissa.

Hyväksyttävien kustannusten tulee olla syntynyt viimeistään 31.12.2028.

15 §

Kehittämistoimien hyväksyttävien kustannusten kohdistuminen

Kehittämistoimeen liittyvästä investoinnista, hankinnasta ja uusiutuvan energian hankinnasta toiminnanharjoittajalle aiheutuvien hyväksyttävien kustannusten tulee kohdistua toimintaan laitoksella, jolle on myönnetty sähköistämistukilain mukaista tukea.

Kehittämistoimeen liittyvän hankinnan tai uusiutuvan energian hankinnan kustannukset ovat hyväksyttäviä kustannuksia ainoastaan siltä osin kuin hankinnan kohde käytetään laitoksella, jolle on myönnetty sähköistämistukilain mukaista tukea.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnasta toiminnanharjoittajalle aiheutuvien hyväksyttävien kustannuksen tulee kohdistua toiminnanharjoittajan toimintaan Suomessa.

16 §

Toiminnanharjoittajan kirjanpitovelvollisuus

Toiminnanharjoittajan tulee pitää kehittämistoimen kustannuksista projektikirjanpitoa osana kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoaan erillisellä kustannuspaikalla tai tilillä taikka muulla tavalla siten, että tuen käytön valvonta on vaikeudetta mahdollista.

Toiminnanharjoittajan on säilytettävä kaikki kehittämistoimen toteuttamiseen liittyvät tositteet ja muu kirjanpitoaineisto kirjanpitolain mukaisesti.

17 §

Tuen käytön seuranta ja selvityksen toimittaminen

Toiminnanharjoittajan tulee seurata tuen käyttöä Energiaviraston tuen käyttösuunnitelmassa hyväksymiin kehittämistöimiin ja niistä aiheutuviin hyväksyttäviin kustannuksiin.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava Energiavirastolle selvitys käytetystä tuesta viimeistään 30 päivänä xx kuuta 2029. Selvitykseen on, Energiaviraston niin edellyttäessä, liitettävä tilintarkastusraportti.

Toiminnanharjoittajan on Energiaviraston pyynnöstä toimitettava ajantasainen selvitys tuen käytöstä myös muulloin kuin 2 momentissa edellytettynä ajankohtana.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .